

Az 1689-es Baptista Hitvallás

A Hitvallás törzsszövegének fordítása alapjául szolgáló kiadás:

A Confession of Faith Put forth by the Elders and Brethren of many Congregations of Christians (baptized upon Profession of their Faith) in London and the Country. Printed in the Year, 1677.

Az angol források bibliai hivatkozásai a King James fordítás történeti szövegét követik.

A magyar Bibliákban az igeversek számozásában előfordulhatnak eltérések.

Fordította, szerkesztette és lábjegyzetekkel ellátta: Tóth Máté és Tóth Benjámin.

© Kegyelem Szövetsége Reformált Baptista Gyülekezet.

Minden jog fenntartva.

Charles Haddon Spurgeon ajánlása

Az 1689-es Baptista Hitvallás 1855-ben Spurgeon irányítása alatt újra kiadásra került, amelyhez Spurgeon két bevezető jegyzetet írt, az egyiket keresztyének számára általában, a másikat pedig a saját gyülekezetének:¹

„A HIT EGÉSZ HÁZA NÉPÉNEK, AKIK ÖRVENDEZNEK A SZABAD KEGYELEM DICSŐSÉGES TANÍTÁSAIBAN—

Kedves Szeretteim,

Helyénvalónak gondoltam, hogy a tanításoknak ezt a legkiválóbb listáját olcsó formában újranyomtassam, melyet a baptista lelkészek aláírtak az 1689. esztendőben.

Szükségünk van egy zászlóra az igazság miatt; talán ez a kis kötet segítheti a dicsőséges evangélium ügyét azáltal, hogy világosan tanúskodik annak fő tanításairól. Amint közületek sokan ismernek személy szerint testben, bízom benne, hogy lélekben is rokonok vagyunk, és együtt küzdünk a mi Három-egy Istenünk dicsőségére. Az Úr állítsa helyre mihamarabb a tiszta nyelvet az Ő Sionja számára, és az örállói legyenek egy látáson!

Aki megőrizte ezt a hitet közöttünk, kétségtelenül meg fogja áldani az evangéliumunkat mindörökké.

Így imádkozik a ti testvéretek Jézus evangéliumában,

C. H. SPURGEON.”

„A NEW PARK STREET-I GYÜLEKEZETNEK, AKIK KÖZÖTT ÖRÖM SZÁMOMRA SZOLGÁLNI—

Kedves Szeretteim,

Ez az ősi dokumentum a legkiválóbb összegzése azoknak a dolgoknak, amelyeket a legnagyobb bizonyossággal hiszünk. A Szentháromság Jehova megőrző keze által hűségesek maradtunk a dicsőséges evangéliumunk nagy tételeihez, és még elszántabbnak érezzük magunkat, hogy állandóan megmaradjunk azoknál.

Ez a kis kötet nem kötelező erejű előírásként vagy hitszabályzatként kerül kiadásra, hogy ezáltal béklyóba legyetek szorítva, hanem segítségképpen számotokra a vitában, megerősítésként a hitben, és az igazságosságban való épülés eszközeként. Gyülekezetünk ifjabb tagjai megtalálják itt dióhéjban egy dogmatikát, és a szentírási bizonyítékok segítségével készek lesznek arra, hogy megindokolják a bennük levő reménységet.

Ne szégyelljétek hiteteket; emlékezzetek arra, hogy ez a mártírok, hitvallók, reformátorok és szentek ősi evangéliuma. Mindenekfelett ez *Isten igazsága*, amelyen a pokol kapui sem tudnak erőt venni.

Hadd ékesítse életetek a hiteteket, példátok hadd ajánlja hitvallásotokat. Mindenekfelett éljétek Krisztus Jézusban, és járjatok Őbenne, nem adva hitelt más tanításnak, csak annak, amit Ő nyilvánvalóan jóváhagyott, és amely a Szentlélek tulajdona. Ragaszkodjatok Isten Igéjéhez, amely fel van térképezve itt számotokra. Atyánk, aki a mennyben van, mosolyogjon ránk, mint mindenkor! Testvérek, imádkozzatok —

szerető lelkipásztorotokért,

C. H. SPURGEON.”

¹ C. H. Spurgeon, *Autobiography, Volume 1: The Early Years*, A revised edition, originally compiled by Susannah Spurgeon and Joseph Harald (Edinburgh, UK; Carlisle, PA: The Banner of Truth Trust, 1962; reprinted 2011) 397-8.

Bevezetés – Az 1689-es Baptista Hitvallás történelmi háttere

A reformáció után Angliában, a 17. század első felében baptista felfogású gyülekezetek kezdtek megjelenni, amelyek az anglikán egyházból, illetve az attól korábban elszakadt szeparatista közösségekből alakultak ki. Az angliai baptistáknak két fő csoportja volt: generális és partikuláris baptisták.

A generális baptisták arminianus teológiát képviseltek, nevük az angol „general” (általános) szóból ered, amely az általuk vallott üdvösségtanra utal. Eszerint Isten üdvözítő szándékának megfelelően Jézus Krisztus megváltó halála önmagában általánosságban minden emberre ugyanolyan hatással van, vagyis mindenki számára lehetővé teszi az üdvösséget. A partikuláris baptisták kálvinista teológiát képviseltek, nevük az angol „particular” (meghatározott, megkülönböztetett) szóból ered. Ez pedig arra utal, hogy Isten nemcsak lehetővé teszi az üdvösséget, és azt általánosságban bárkinek felkínálja, hanem Krisztus megváltása által az Ő választottainak meghatározott csoportja számára garantálja is az üdvösséget, a teljes üdvösségre vezető út minden részével együtt — beleértve azt is, hogy a lelki halálból életre kelti őket, hitet ajándékozik nekik, megigazítja, megszenteli és megtartja őket mindvégig.

A korai időszakot a rendszeres üldöztetések hullámai jellemezték az angol államegyház és hatóságok részéről. Az 1660-as évek első felében a hírhedt *Clarendon Kódex* négy törvénycikke által igyekeztek a hivatalos vallástól való minden eltérést elnyomni. A presbiteriánusokat és kongregacionalistákat az egységes doktrinális kiállásuk is segítette a zsarnoksággal szemben, ezért a baptistákhoz képest bizonyos időszakokban és helyeken némileg kedvezőbb helyzetben voltak.

1644-ben hét londoni gyülekezet kiadta a partikuláris baptisták első hitvallását, amely később *Első Londoni Hitvallás* néven vált ismertté. Ez a hitvallás megkülönböztette a frissen szerveződött kálvinista baptistákat az arminianus baptistáktól és az anabaptistáktól. Hangsúlyozta, hogy a bemelegítésben csak hitvalló személyeket helyes részesíteni. Az üldöztetések miatt névtelenül adták ki.

1643-ban az angliai *Hosszú Parlament* összehívta a Westminsteri gyűlést az anglikán egyház megreformálása, újrastukturálása céljából. A gyűlésen többségében presbiteriánus lelkészek, teológusok vettek részt. Megfogalmaztak egy hitvallást, mely 1646-ban készült el. A parlament kérésére 1647-ben szentírási igazolásokkal látták el a szöveget. Később ez a dokumentum *Westminsteri Hitvallás* néven vált ismertté.

1658-ban a kongregacionalisták képviselői gyűltek össze Londonban, a Savoy palotában, hogy megfogalmazzák a saját hitvallásukat. Ehhez a *Westminsteri Hitvallást* vették alapul, és attól főként az egyházkormányzást illető kérdésekben tértek el. E hitvallás *Savoyi Nyilatkozat* néven terjedt el.

1677-ben a partikuláris baptista gyülekezetek képviselői gyűltek össze Londonban, hogy újra megfogalmazzák a hitvallásukat. Ők is a *Westminsteri Hitvallást* vették alapul, néhol pedig a *Savoyi Nyilatkozatot* is. Az volt a céljuk, hogy amennyire csak lehetséges, a közös hitvallás szöveg által is kifejezzék a hitbeli egységüket a reformált hitvallású testvéreikkel, akikkel hasonló üldöztetések alatt szenvedtek. Főként a bemelegítésről és a szövetség teológiáról szóló részeket írták át, és némileg módosítottak vagy kiegészítettek egyéb részeket is. Az üldöztetések miatt ezt a hitvallást is névtelenül adták ki.

1689-ben, miután Angliában a *Türelmi Rendelet* hatására enyhültek az üldöztetések, a partikuláris baptisták ismét összegyűltek Londonban. Több mint száz baptista gyülekezet lelkipásztorai és követői vettek részt ezen. Megerősítették és újra kiadták az 1677-es hitvallást —

immár 37 szerző nevével. Így az eredetileg 1677-ben összeállított *Második Londoni Hitvallásra* azóta is úgy hivatkoznak mint *Az 1689-es Baptista Hitvallás*.

Ez a hitvallás azóta is világszerte általánosan elfogadott reformált baptista gyülekezetek körében. Amerikában a *Philadelphiai Baptista Szövetség* 1742-ben minimális változtatással átvette és később újra kiadta az *1689-es Baptista Hitvallás* tartalmát, amely *Philadelphiai Hitvallás* néven terjedt el. *Az 1689-es Baptista Hitvallás* teológiai hatása tükröződik vissza későbbi kálvinista baptista hitvallásokban is. Ezek közé tartozik a *New Hampshire-i Hitvallás* (1833), valamint Johann Gerhard Oncken német baptista lelkipásztor hitvallása (1837), amely alapján született meg később a *Német Baptisták Hitvallása* (1847) is. Az Oncken által missziómunkába kiküldött Meyer Henrik ez utóbbi hitvallást magyarra is lefordította. Ez lett a *Magyarországi Baptista Egyház* hitvallása, amely *Ócsai Hitvallás* (1905) néven vált ismertté. A *Magyarországi Baptista Egyháznak* az állami elismerésétől (1905) kezdődően 1967-ig ez volt a hivatalos hitvallása.

HITVALLÁS

Melyet londoni és vidéki (hitük megvallása alapján bemerített) keresztyének számos gyülekezetének vénei és testvérei adtak ki.

Mert szívvel hiszünk az igazságra, szájjal teszünk pedig vallást az idvességre, Róm 10:10

Kutassátok az írásokat, János 5:39

Ez a Hitvallás először Londonban került nyomtatásba, Benjamin Harris számára, „hogy üzletében árusítsák, a Cornhill-béli Sweetings Rents-ben, a Stationers Arms-nál, közel a Royal Exchange-hez, 1677-ben”.²

² *The Baptist Confession of Faith 1689* (Edinburgh, UK; Carlisle, PA: The Banner of Truth Trust, 2012), 4. A *Hitvallás* 1689-es kiadásának címe magyarra fordítva: „A Baptista Hitvallás, melyet a Londonban, 1689-ben ülésezett Általános Gyűlés lelkészei és követei fogadtak el”. Uo., 11.

MI,³ akik több mint száz bemeztett gyülekezetnek a LELKÉSZEI és KÖVETEI vagyunk, és akik ezekért felelősek vagyunk, Angliában és Walesben (akik tagadjuk az arminianizmust), miután 1689-ben a hetedik hónap harmadikától ugyanennek a tizenegyedikéig Londonban összeültünk, hogy megfontoljunk néhány dolgot, amelyek Isten dicsőségére és ezen gyülekezetek javára lehetnek, megfelelőnek gondoltuk (minden más keresztyén megelégtetésére, akik eltérnek tőlünk a bemeztés kérdésében), hogy átolvasásra ajánljuk nekik a hitvallásunkat, amelyet hitünk és gyakorlatunk tanítását tartalmazó hitvallásként ismerünk el, és kívánjuk, hogy gyülekezeteink tagjai egyenként felvértézzék magukat vele.

Hansard Knollys,	Pásztor,	Broken Wharf,	London
William Kiffin,	Pásztor,	Devonshire-square,	London
John Harris,	Pásztor,	Joiner's Hall,	London
William Collins,	Pásztor,	Petty France,	London
Hercules Collins,	Pásztor,	Wapping,	London
Robert Steed,	Pásztor,	Broken Wharf,	London
Leonard Harrison,	Pásztor,	Limehouse,	London
George Barret,	Pásztor,	Mile End Green,	London
Isaac Lamb,	Pásztor,	Pennington-street,	London
Richard Adams,	Lelkész,	Shad Thames,	Southwark
Benjamin Keach,	Pásztor,	Horse-lie-down,	Southwark
Andrew Gifford,	Pásztor,	Bristol, Fryars,	Som. & Glouc.
Thomas Vaux,	Pásztor,	Broadmead,	Som. & Glouc.
Thomas Winnel,	Pásztor,	Taunton,	Som. & Glouc.
James Hitt,	Igehirdető,	Dalwood,	Dorset
Richard Tidmarsh,	Lelkész,	Oxford City,	Oxon
William Facey,	Pásztor,	Reading,	Berks
Samuel Buttall,	Lelkész,	Plymouth,	Devon
Christopher Price,	Lelkész,	Abergavenny,	Monmouth
Daniel Finch,	Lelkész,	Kingsworth,	Herts
John Ball,		Tiverton,	Devon
Edmond White,	Pásztor,	Evershall,	Bedford
William Prichard,	Pásztor,	Blaenau,	Monmouth
Paul Fruin,	Lelkész,	Warwick,	Warwick
Richard Ring,	Pásztor,	Southampton,	Hants
John Tomkins,	Lelkész,	Abingdon,	Berks
Toby Willes,	Pásztor,	Bridgewater,	Somerset
John Carter,		Steventon,	Bedford
James Webb,		Devizes,	Wilts
Richard Sutton,	Pásztor,	Tring,	Herts
Robert Knight,	Pásztor,	Stukeley,	Bucks
Edward Price,	Pásztor,	Hereford City,	Hereford
William Phipps,	Pásztor,	Exon,	Devon
William Hawkins,	Pásztor,	Dimmock,	Gloucester
Samuel Ewer,	Pásztor,	Hemstead,	Herts
Edward Man,	Pásztor,	Houndsditch,	London
Charles Archer,	Pásztor,	Hock-Norton,	Oxon

³ Az 1677-es *Második Londoni Hitvallást* eredetileg anonim módon jelentették meg. Ezt a bekezdést és az aláírók listáját a *Hitvallás* 1689-es kiadásában kiegészítésként jelentették meg. *The Baptist Confession of Faith 1689*, 8–11.

Az egész gyűlés nevében és képviselésében.

A Megfontolt és Pártatlan OLVASÓHOZ⁴

Szívelyes Olvasó,

Immár sok esztendő telt el, mióta néhányan (más józan keresztyénekkal együtt, akik akkoriban éltek és jártak az Úr általunk vallott útján) úgy véltük, hogy szükségünk van arra, hogy kiadjunk egy *Hitvallást a hitünkről*, azok tájékoztatására és megelégtetésére, akik nem értették meg egészen, hogy mik voltak az elveink, vagy előítéleteket tápláltak a vallásunkkal szemben, annak okán, hogy idegen módon mutatták be azokat némely neves emberek, akik nagyon helytelenül jártak el, és ennek megfelelően másokat is téves megértésre vezettek rólunk és azokról: és ez először 1643 körül lett közzétéve hét gyülekezet nevében, melyek akkor összegyűltek *Londonban*; amióta különféle nyomtatott példányai terjedtek el annak széles körben, és a kitűzött célunk jórészt megvalósult, minthogy sokan (és néhányan a kegyesség és tudomány terén egyaránt kiváló emberek közül) meggyőződtek ezáltal arról, hogy semmilyen módon nem voltunk bűnösök azon heterodoxiákban⁵ és alapvető tévedésekben, amelyekkel túl gyakran vádoltak minket anélkül, hogy alapot vagy okot adtunk volna erre részünkről. És mivelhogy ez a *Hitvallás* jelenleg nem általánosan elérhető, valamint mivel azóta⁶ sokan mások elfogadták ugyanazt az igazságot, amely benne foglaltatik, szükségesnek ítéltük, hogy összefogjunk abban, hogy bizonyosságot teszünk a világnak a mi szilárd ragaszkodásunkról azokhoz az egészséges elvekhez, ennek a kiadásával, amely most a kezében van.

És minthogy az eljárásunk és módszerünk, ahogyan kifejezzük a nézeteinket, ebben eltér a korábbtól (noha a tartalom lényege ugyanaz), szívesen közöljük veled ennek okát és körülményeit. Az egyik dolog, amely nagyban rábirt bennünket arra, hogy vállaljuk ezt a munkát, nem csupán az volt, hogy teljes számadást adjunk magunkról azoknak a keresztyéneknek, akik különböznek tőlünk a bemelegítés tárgyában, hanem az a haszon is, amely ebből fakadhat azoknak, akik valamilyen beszámolóhoz jutnak a mi munkáinkról, az evangélium nagy igazságaiban való oktatásukban és megalapozásukban; melynek világos megértése és szilárd hite a legszorosabban összefügg a mi Istennel való örömdetes járásunkkal és az Őelőtte való gyümölcsözőségünkkel minden utunkon; ezért szükségesnek tartottuk, hogy minél teljesebben és világosabban fejezzük ki magunkat; valamint hogy olyan módszert határozzunk meg, amely a legszélesebben átfogja azokat a dolgokat, amelyekre vonatkozóan szándékunkban állt elmagyarázni a nézetünket és hitünket; és mivel e tekintetben nem találtunk hibát abban, amit a Gyűlés⁷, és utánuk a Kongregacionalista irányzathoz való meghatározottak, készséggel arra a következtetésre jutottunk, hogy a legjobb, ha megtartjuk ugyanazt a *rendet* a jelen hitvallásunkban. Továbbá, amikor megfigyeltük, hogy az utóbb említettek a hitvallásukban – olyan okok miatt, melyek mind maguk, mind mások számára nyomósak tűntek – nem csak úgy döntöttek, hogy a gondolataikat a korábbi értelmével egybehangzó szavakkal fejezik ki, mindazokat a cikkelyeket illetően, amelyekben egyetértettek, hanem a legnagyobb részben a kifejezések bármilyen változtatása nélkül, mi hasonlóképpen arra a következtetésre jutottunk, hogy a legjobb, ha követjük a példájukat abban, hogy éppen ugyanazokat a szavakat használjuk mindkettőjükkel ezekben a cikkelyekben (amelyekből nagyon sok van), melyekben a hitünk és tanításunk azonos az övékével, és ezt annál bőszesebben tettük, hogy kinyilvánítsuk egyetértésünket

⁴ Ez az 1677-es *Második Londoni Hitvallás* előszava az olvasónak címezve.

⁵ A heterodoxia a helyes tanoktól (ortodoxiától) való jelentős eltérés, súlyosan téves tanítás, amely a tiszta evangéliumtól való elforduláshoz vezethet.

⁶ Az 1644-es kálvinista baptista hitvallás (*Első Londoni Hitvallás*) előbb keletkezett, mint az 1646-os presbiteriánus hitvallás (*Westminsteri Hitvallás*) és az 1658-as kongregacionalista hitvallás (*Savoyi Nyilatkozat*).

⁷ A Westminsteri Gyűlés.

mindkettőjünkkel, a keresztyén vallás összes alapvető cikkelyében, mint ahogyan sokakkal másokkal is, akiknek az ortodox hitvallásai közzé lettek téve a világ számára; különféle nemzetek és városok protestánsai nevében; valamint hogy meggyőzzünk mindenkit arról, hogy nekünk nincs viszketegségünk arra, hogy eltömjük a vallást új szavakkal, hanem készséggel elfogadjuk megbízható szavaknak azt a formáját, amelyet a Szentírással egyetértésben mások használtak előttünk; ezennel kijelentve Isten, angyalok és emberek előtt a mi szívből jövő egyetértésünket velük abban az egészséges protestáns tanításban, amelyet oly világos szentírási bizonyítékokkal állítottak. Néhány dolog valóban néhány helyen hozzá van adva, néhány kifejezés ki van hagyva, és néhány kevés dolog meg van változtatva; de ezek a változtatások olyan természetűek, hogy nem kell a hitben való egészségtelenségnek bármilyen vádjától vagy gyanújától tartanunk bármelyik testvérünk részéről ezek miatt.

Azokban a dolgokban, amelyekben különbözünk másoktól, teljes nyíltsággal és világossággal fejeztük ki magunkat, hogy senki ne táplálhasson féltékenységet bármi olyasmi felől, ami titokban lakozna a keblünkben, amiről nem szeretnénk, ha a világ tudomást szerezne; mégis reméljük, hogy emellett betartottuk a szerénység és alázat azon szabályait, amelyek a szabadságunkat e tekintetben olyanná teszik, ami nem bántó, még azok számára sem, akiknek a nézetei eltérnek a miénktől.

Arról is gondoskodtunk, hogy szentírási szövegeket fűzzünk hozzá a margón minden egyes cikkely megerősítésére a hitvallásunkban; amely munkában szorgalmasan igyekeztünk kiválasztani azokat, amelyek a legvilágosabbak és a leginkább idevágók az általunk állítottak bizonyítására; és az a mi hő vágyunk, hogy mindazok, akiknek ez a kezébe kerül, kövessék a nemes *béreaiaknak* azt a soha nem eléggé dicsért példáját, akik naponta kutatták az Írásokat, hogy megtudhassák, vajon a nekik prédikált dolgok úgy vannak-e vagy sem.

Van még egy dolog, amelyet őszintén vallunk és amelyben buzgón vágyunk hitelre találni, nevezetesen, hogy a viszálykodás a legtávolabb áll a szándékunktól mindabban, amit tettünk ebben az ügyben; és reméljük, hogy annak a szabadságát, hogy egyenesen kifejtsük az elveinket, és megnyissuk szívünket testvéreinknek, a szentírási alapokkal, melyre hitünk és gyakorlatunk támaszkodik, egyikük sem fogja sem megtagadni, sem rosszul venni tőlünk. Teljes szándékunk megvalósul, ha elérhetjük azt az igazságosságot, hogy elveinkben és gyakorlatunkban, és mindkettőnek mások által való megítélésében, aszerint legyünk megmértve, amit most közzétettünk, amelyről az Úr, akinek szemei olyanok, mint a tűz lángja, tudja, hogy az a tanítás, amelyet a szívünkkel szilárdan hinnünk kell, és amelyhez őszintén törekednünk kell életünket igazítani. És ő, bárcsak más viszálykodásokat nyugovóra helyezve, az egyetlen gondja és küzdelme mindazoknak, akikre a mi áldott Megváltónk neve hívatik, a jövőre nézve az lenne, hogy alázatosan járjanak Istenükkel, és teljes szeretet és szelídség gyakorlásában egymás iránt, tökéletes szentség felé az Úr félelmében, mindegyikük igyekeztén, hogy magaviselete olyan legyen, amely az evangéliumhoz illő; és hogy a saját helyének és képességének megfelelően erőteljesen előmozdítsa másokban az igaz vallás gyakorlását, ami szeplőtelen Isten, a mi Atyánk színe előtt. És ezekben a hanyatló napokban bár ne vesztegetnénk lélegzetünket mások gonoszságaira való terméketlen panaszkodásban; hanem mindenki otthon kezdené el, hogy elsősorban a saját szíveinket és utainkat reformáljuk meg; és azután hogy felserkentsünk mindenkit, akire csak hatással lehetünk, ugyanerre a munkára; hogy ha Isten akarátának megfelelni, senki ne téveszthesse meg önmagát azáltal, hogy megnyugszik és bízik a kegyesség egy formájában annak ereje és az általa vallott igazságok hatékonyságának belső tapasztalata nélkül.

És bizony van egy forrása és oka a vallás hanyatlásának napjainkban, amelyet nem tudunk nem érinteni, és amelynek orvoslását komolyan sürgetjük; ez pedig Isten tiszteletének elhanyagolása a családokban, azok által, akikre az értük való felelősség és az ő vezetésük bízott. Vajon nem lehet

sokak súlyos tudatlanságát és állhatatlanságát, mások profánságával együtt, a szüleik és mestereik számlájára írni, akik nem azon az úton nevelték fel őket, amelyen járniuk kellene, mikor fiatalok voltak, hanem elhanyagolták azokat a gyakori és komoly parancsokat, melyeket az Úr rájuk hagyott, hogy úgy katekizálják és oktassák őket, hogy az ő zsenge éveik fűszerezve lehessenek Isten igazságának ismeretével, amint a Szentírásban kinyilatkoztatott; továbbá az imádság és a vallás egyéb kötelességeinek a családjukban való elmulasztásával, a könnyelmű magaviseletük rossz példájával együtt, hozzászoktatták őket először az elhanyagolásához, majd megvetéséhez minden kegyességnek és vallásnak? Tudjuk, hogy ez nem fogja felmenteni senki vakságát vagy gonoszságát, de bizonyosan súlyosan fogja sújtani azokat, akik ilyen módon az okozói voltak ennek; valóban a bűneikben halnak meg; de vajon a vérük nem lesz megkövetelve azoktól, akiknek a gondoskodása alatt voltak, akik mégis hagyták őket *figyelmeztetés* nélkül tovább menni, sőt a pusztulás ösvényeire vezették őket, és vajon nem fog-e a keresztyének szorgalma e kötelességek teljesítése tekintetében, az elmúlt korokban, ítéletre emelkedni sokakkal szemben, és elítélni sokakat azok közül, akiket most így becsülnek?

Buzgó imánkkal zárjuk, hogy a minden kegyelem Istene töltsen ki Szentlelkének azon mértékét ránk, hogy az igazság megvallásával járjon együtt az abban való igaz hit és annak szorgalmas gyakorlása a részünkről, hogy az ő neve mindenben megdicsőüljön Jézus Krisztus, a mi Urunk által, *ámen*.

Tartalom

1. A Szentírásról
2. Istenről és a Szentháromságról
3. Isten elrendeléséről
4. A teremtésről
5. Az isteni gondviselésről
6. Az ember bukásáról, bűnről és annak büntetéséről
7. Isten szövetségéről
8. Krisztusról, a közbenjáróról
9. A szabad akaratról
10. A hatékony elhívásról
11. A megigazulásról
12. Az örökbefogadásról
13. A megszentelődésről
14. Az üdvözítő hitről
15. Az életre és üdvösségre való megtérésről
16. A jó cselekedetekről
17. A szentek kitartásáról
18. A kegyelem és üdvösség bizonyosságáról
19. Isten törvényéről
20. Az evangéliumról és a kegyelmének kiterjedéséről
21. A keresztyén szabadságról és a lelkiismeret szabadságáról
22. A vallásos istentiszteletről és a nyugalomnapról
23. A törvényes eskükről és fogadalmakról
24. A polgári hatóságról
25. A házasságról
26. Az egyházzal
27. A szentek közösségéről
28. A bemerítésről és az úrvacsoráról
29. A bemerítésről
30. Az úrvacsoráról
31. Az ember halál utáni állapotáról és a halottak feltámadásáról
32. Az utolsó ítéletről

1. fejezet – A Szentírásról

1. A Szentírás az egyedüli elégséges, biztos és tévedhetetlen mércéje minden üdvözítő ismeretnek, hitnek és engedelmességnek; (1)⁸ bár a természet világossága, valamint a teremtés és gondviselés munkái oly mértékben nyilvánvalóvá teszik Isten jóságát, bölcsességét és hatalmát, hogy nincs mentsége az embernek; ezek mégsem elegendők arra, hogy azt az ismeretet nyújtsák Istenről és az Ő akaratáról, amely az üdvösséghez szükséges. (2) Ezért tetszett az Úrnak, hogy különböző időkben és különféle módokon kinyilatkoztassa Önmagát és kijelentse az akaratát egyháza számára; (3) és hogy ezek után – az igazság jobb megőrzése és terjesztése végett, továbbá az egyház biztosabb megalapozásáért és vigasztalásáért a test romlottságával, valamint a Sátán és a világ rosszsindulatával szemben – ugyanezt teljesen írásba foglalja; ami a Szentírást legszükségesebbé teszi, mivel azok a korábbi módok, melyeken keresztül Isten kinyilatkoztatta népének az Ő akaratát, most már megszűntek. (4)

1) 2Tim 3:15–17; Ézs 8:20; Lk 16:29,31; Ef 2:20.

2) Róm 1:19–21; 2:14,15; Zsolt 19:1–3.

3) Zsid 1:1.

4) Péld 22:19–21; Róm 15:4; 2Pt 1:19–20.

2. A Szentírás vagy az Isten írott Igéje elnevezés alatt most már az Ó- és Újszövetség összes könyvei egybe vannak foglalva, melyek a következők:

Az Ószövetség könyvei

I Mózes, II Mózes, III Mózes, IV Mózes, V Mózes, Józsué, Bírák, Ruth, I Sámuel, II Sámuel, I Királyok, II Királyok, I Krónikák, II Krónikák, Ezsdrás, Nehémiás, Eszter, Jób, Zsoltárok, Példabeszédek, Prédikátor, Énekek Éneke, Ézsaiás, Jeremiás, Jeremiás siralmi, Ezékiel, Dániel, Hóseás, Jóel, Ámós, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhúm, Habakuk, Zofóniás, Haggeus, Zakariás, Malakiás.

Az Újszövetség könyvei

Máté, Márk, Lukács, János, Az apostolok cselekedetei, Pál levelei: Róma, I Korinthus, II Korinthus, Galata, Efezus, Filippi, Kolossé, I Thesszalonika, II Thesszalonika, I Timóteus, II Timóteus, Titusz, Filemon, A zsidókhoz írt levél, Jakab levele, Péter első és második levele, János első, második és harmadik levele, Júdás levele, A jelenések könyve.

Mindezek Isten ihletése által adattak, hogy a hit és az élet mércéje legyenek. (5)

5) 2Tim 3:16.

3. Az általánosan apokrif iratoknak nevezett könyvek, mivel nem isteni ihletésűek, nem képezik részét a Szentírás kánonjának vagy mércéjének, és ezért nincs tekintélyük Isten egyháza számára, és nem is szabad azokat bárhogyan másképpen jóváhagyni vagy felhasználni, mint egyéb emberi írásokat. (6)

⁸ Az eredeti angol szövegben a bibliai hivatkozások gyakran a mondatrészekben belül vannak beszúrva, a magyar fordításban viszont ezek általában a mondatrészek végén találhatók.

6) Lk 24:27,44; Róm 3:2.

4. A Szentírás tekintélye, amely miatt hinni kell benne, nem bármely ember vagy egyház bizonyosságtételétől függ, hanem teljesen Istentől (aki maga az igazság), annak szerzőjétől; tehát azért kell elfogadni, mert ez Isten Igéje. (7)

7) 2Pt 1:19–21; 2Tim 3:16; 2Thessz 2:13; 1Jn 5:9.

5. Isten egyházának bizonyosságtétele a Szentírás nagy és tiszteletteljes megbecsülésére indíthat és készíthet bennünket; továbbá tartalmának mennyei volta, tanításának hathatossága, stílusának magasztossága, minden részének egybehangzó mivolta, az egész összképe (amelynek lényege az, hogy minden dicsőséget Istennek adjon), az ember üdvösségének egyedüli útjáról adott teljes kinyilatkoztatása, továbbá számos egyéb páratlan kiválósága és teljes tökéletessége olyan érvek, melyek által bőségesen bizonyítja önmagáról, hogy Isten Igéje; mégis mindamelllett a tévedhetetlen igazsága és isteni tekintélye felőli teljes meggyőződésünk és bizonyosságunk a Szentlélek belső munkájából fakad, aki bizonyosságot tesz az Ige által és az Igével a szíveinkben. (8)

8) Jn 16:13,14; 1Kor 2:10–12; 1Jn 2:20,27.

6. Isten teljes tanácsvégzése⁹ minden dolgot illetően, amely szükséges a saját dicsőségére, az ember üdvösségére, hitére és életére nézve, vagy kifejezetten le van fektetve, vagy szükségszerűen bennefoglaltatik a Szentírásban; amelyhez soha semmit nem szabad hozzátenni, akár a Lélek új kijelentésén, vagy emberi hagyományokon keresztül. (9)

Mindazonáltal elismerjük, hogy Isten Lelkének belső megvilágosítása szükséges az Igében kinyilatkoztatott dolgok üdvözítő megértéséhez, (10) és hogy vannak olyan istentiszteletet és egyházvezetést illető, emberi tevékenységekre és társaságokra általánosan vonatkozó körülmények, melyekről a természet világossága és keresztyén megfontoltág szerint kell rendelkezni, az Ige általános szabályainak megfelelően, melyeket mindig meg kell tartani. (11)

9) 2Tim 3:15–17; Gal 1:8,9.

10) Jn 6:45; 1Kor 2:9–12.

11) 1Kor 11:13,14; 14:26,40.

7. A Szentírásban nem minden dolog egyformán világos önmagában, és nem is egyformán érthető mindenkinek; (12) mégis azok a dolgok, melyeket az üdvösséghez szükséges tudni, hinni és megtartani, annyira világosan vannak bemutatva és feltárva a Szentírás egyik vagy másik helyén, hogy nemcsak a tanultak, de a tanulatlanok is – szokásos eszközök¹⁰ megfelelő használatával – eljuthatnak ezek elégséges megértésére. (13)

⁹ Isten tanácsvégzése az Ő elhatározása, melyet az Ő végtelen bölcsességében és mindentudásában, a saját akarata szerint hozott meg.

¹⁰ Nincs szükség rendkívüli képességre, belátásra vagy módszerre ahhoz, hogy valaki meg tudja érteni ezeket a részeket, hanem ehhez elegendő, ha ugyanazokat a szokásos szövegértelmezési módszereket alkalmazzuk, mint amelyeket bármely más szöveg esetében is használnánk (ilyen módszer például: a szavak megértése, a nyelvtani és mondattani összefüggések felismerése, a kontextus figyelembe vétele).

12) 2Pt 3:16.

13) Zsolt 19:7; 119:130.

8. Az Ószövetség héber nyelven (amely az anyanyelve Isten régről való népének) (14), és az Újszövetség görög nyelven (amelyet megírásának idején a legáltalánosabban ismertek a nemzetek), mivel közvetlenül Istentől ihletettek, és az Ő egyedülálló gondoskodása és gondviselése minden korszakban tisztán megőrizte azokat, ennél fogva hitelesek; úgyhogy minden vallási vitában az egyháznak végső soron ezekhez kell folyamodnia. (15) Azonban mivel ezek az eredeti nyelvek nem ismertek Isten egész népe számára, akiknek joguk és közük van a Szentíráshoz, és akiknek megparancsoltatott, hogy Isten félelmében olvassák (16) és kutassák azt, (17) ezért le kell fordítani azt minden nemzet közönséges nyelvére, amelyhez eljut, (18) hogy Isten Igéje gazdagon lakozva mindenkinben, Őt elfogadható módon tiszteljék, valamint a Szentírásból türelmet és vigasztalást merítve reménységük legyen. (19)

14) Róm 3:2.

15) Ézs 8:20.

16) ApCsel 15:15.

17) Jn 5:39.

18) 1Kor 14:6,9,11,12,24,28.

19) Kol 3:16.

9. A Szentírás értelmezésének tévedhetetlen mércéje maga a Szentírás; és ezért amikor kérdés merül fel bármely szentírási szakasz igazi és teljes értelméről (mely nem sokféle, hanem egy), akkor ezt más, világosabban szóló ígehelyek által kell megkeresni. (20)

20) 2Pt 1:20,21; ApCsel 15:15,16.

10. A legfelsőbb döntőbíró, amely által kell minden vallási vitát eldönteni, és zsinatok minden határozatát, régi írók véleményeit, emberek tanításait és egyéni lelkeket megvizsgálni, és amelynek a határozatában meg kell nyugodnunk, nem lehet más, csak a Szentlélek által adatott Szentírás, amely – ilyen módon adatott – Szentírásban a hitünk végül megállapodik. (21)

21) Mt 22:29,31; Ef 2:20; ApCsel 28:23.

2. fejezet – Istenről és a Szentháromságról

1. Az Úr, a mi Istenünk az egyedüli élő és igaz Isten; (1) akinek létezése Önmagában és Önmagától van (2), lényében és tökéletességében végtelen; akinek lényegét senki sem képes felfogni, csak Ő maga; (3) legtisztább lélek, (4) láthatatlan, nincs teste, sem részei, sem szenvedélyei¹¹, aki egyedül rendelkezik halhatatlansággal, aki az emberek számára megközelíthetetlen világosságban lakik; (5) aki változhatatlan, (6) mérhetetlen, (7) örök, (8) felfoghatatlan, mindenható (9), minden szempontból

¹¹ Angolul: „passion”, amely a latin *passio* szóból származik, amelynek jelentése: szenvedés. Isten mint Teremtő a teremtménnyel ellentétben nincs kitéve annak, hogy passzív elszenvedője legyen bárminek, vagy hogy az akaratan kívül álló körülmények befolyásolják, megváltoztassák Őt, illetve hogy külső behatásra úrrá legyen Rajta valamilyen hangulat. Ebben az értelemben Isten szenvedélyek nélküli.

végtelen, legszentebb, (10) legbölcsebb, legszabadabb és legteljesebb; aki mindent a saját változhatatlan és legigazságosabb akaratának tanácsvégzése szerint cselekszik (11) az Ő saját dicsőségére; (12) tökéletesen szeretetteljes, kegyelmes, irgalmas, hosszútűrő, bővölködik jóságban és igazságban, aki megbocsátja a gonoszságot, vétket és bűnt; a megjutalmazója azoknak, akik buzgón keresik Őt, (13) és azonkívül legigazságosabb és legrettenetesebb az Ő ítéleteiben, (14) aki gyűlöl minden bűnt, (15) és aki semmiképpen sem menti fel a bűnöst. (16)

- 1) 1Kor 8:4–6; 5Móz 6:4.
- 2) Jer 10:10; Ézs 48:12.
- 3) 2Móz 3:14.
- 4) Jn 4:24.
- 5) 1Tim 1:17; 5Móz 4:15,16.
- 6) Mal 3:6.
- 7) 1Kir 8:27; Jer 23:23.
- 8) Zsolt 90:2.
- 9) 1Móz 17:1.
- 10) Ézs 6:3.
- 11) Zsolt 115:3; Ézs 46:10.
- 12) Péld 16:4; Róm 11:36.
- 13) 2Móz 34:6,7; Zsid 11:6.
- 14) Neh 9:32,33.
- 15) Zsolt 5:5,6.
- 16) 2Móz 34:7; Náh 1:2,3.

2. Isten, aki Önmagában és Önmagától bír teljes étellel, (17) dicsőséggel, (18) jósággal, (19) boldogsággal, egyedül Önmagában és Önmagának teljesen elégséges, aminthogy nem szorul rá semmilyen teremtményre, amelyet Ő alkotott, sem nem merít semmilyen dicsőséget belőlük, (20) hanem csak az Ő saját dicsőségét mutatja meg bennük, általuk, nekik és rajtuk; Ő az egyedüli forrása minden létezőnek, akitől, aki által és akiért van minden, (21) és Neki tökéletesen szuverén uralma van minden teremtmény fölött, hogy azt tegye általuk, értük, vagy rajtuk, ami csak tetszik Neki; (22) az Ő tekintete előtt minden dolog nyílt és leplezetlen; (23) tudása végtelen, tévedhetetlen és a teremtménytől független, úgyhogy Számára semmi sem esetleges vagy bizonytalan; (24) Ő minden tanácsvégzésében, minden munkájában (25) és minden parancsolatában legszentebb; Őt illeti meg az angyalok és emberek részéről minden imádat, (26) szolgálat vagy engedelmesség, amellyel teremtményekként a Teremtőnek tartoznak, és bármi egyéb, amit tetszése szerint elvár tőlük.

- 17) Jn 5:26.
- 18) Zsolt 148:13.
- 19) Zsolt 119:68.
- 20) Jóh 22:2,3.
- 21) Róm 11:34–36.
- 22) Dán 4:25,34,35.¹²
- 23) Zsid 4:13.
- 24) Ez 11:5; ApCsel 15:18.

¹² A Dán 4:25,34,35 a Dán 4:22,31,32-nek felel meg a legtöbb magyar nyelvű Bibliában.

25) Zsolt 145:17.

26) Jel 5:12–14.

3. Ebben az isteni és végtelen Lényben három létező¹³ van, az Atya, az Ige vagy Fiú és a Szentlélek, (27) akik egyek lényegben, hatalomban és örök mivoltukban, aminthogy mindegyikük bírja a teljes isteni lényeket, e lényeg mégis osztatlan: (28) az Atya senkitől sem való, nem származik és nem is ered; a Fiú öröktől fogva az Atyától származik; (29) a Szentlélek az Atyától és a Fiútól ered; (30) mind végtelen, kezdet nélküli, ezért egyetlen Isten, aki természet és létezés tekintetében nem osztandó, de megkülönböztetendő¹⁴ különféle sajátos, vonatkozó tulajdonságok és személyes viszonyok által; amely Szentháromság tan az Istennel való egész közösségünk és a Tőle való megnyugtató függésünk alapja.

27) 1Jn 5:7; Mt 28:19; 2Kor 13:14.¹⁵

28) 2Móz 3:14; Jn 14:11; 1Kor 8:6.

29) Jn 1:14,18.

30) Jn 15:26; Gal 4:6.

3. fejezet – Isten elrendeléséről

1. Isten az Ő saját akarátának legbölcsebb és legszentebb tanácsvégzése szerint, szabadon és megváltoztathatatlanul, Önmagában, öröktől fogva elrendelt minden dolgot, ami csak bekövetkezik; (1) mégis úgy, hogy ezáltal Isten nem szerzője a bűnnek, sem közössége nincs semmivel abban; (2) nem is gyakorol erőszakot teremtményei akarátán, és nem is vette el a másodlagos okok¹⁶ szabadságát vagy eshetőségét, hanem inkább megerősítette¹⁷ azokat; (3) amiben megmutatkozik az Ő bölcsessége minden dolog elrendezésében, valamint ereje és hűsége az elrendelésének megvalósításában. (4)

1) Ézs 46:10; Ef 1:11; Zsid 6:17; Róm 9:15,18.

2) Jak 1:13; 1Jn 1:5.

3) ApCsel 4:27,28; Jn 19:11.

4) 4Móz 23:19; Ef 1:3–5.

2. Habár Isten mindent tud, ami csak bekövetkezik vagy be tud következni az összes elképzelhető körülmény közepette, (5) Ő mégsem azért rendelt el bármit is, mert előre látta azt jövőként, vagy úgy, mint ami ilyen körülmények közepette bekövetkezne. (6)

¹³ Az eredeti szövegben az Újszövetség görög ὑπόστασις latinra fordított *subsistentia* szavának angolosított változata szerepel: „subsistence”. Magyarul még kifejezhető a „valóság” szóval, amely itt az isteni személyekre utal.

¹⁴ Angolul: „who is not to be divided in nature and being, but distinguished”. A mondat szerkezete miatt a „distinguished” kifejezés értelmezhető felszólító illetve kijelentő hangsúllyal is: „megkülönböztetendő” vagy „megkülönböztetett”.

¹⁵ A 2Kor 13:14 hivatkozás a legtöbb magyar fordítású Bibliában a 2Kor 13:13-nak felel meg.

¹⁶ Isten a világ teremtője, fenntartója, és az Ő szuverén elrendelése és kormányzása mindenre kiterjed, így végső soron minden dolog Tőle függ – tehát mindennek ő az „elsődleges oka”. Ugyanakkor Isten elrendeléséből a teremtett világban vannak „másodlagos okok” is (pl. természeti jelenségek, emberi döntések), amelyeknek valóságos ereje van közvetlenül okozatokat eredményezni a világban.

¹⁷ Angolul: „established”. Másik értelmezési lehetőség: lefektette, megalapozta.

5) ApCsel 15:18.

6) Róm 9:11,13,16,18.

3. Isten elrendelése által, az Ő dicsőségének kinyilvánítására egyes emberek és angyalok predesztináltak vagy eleve elrendeltettek örök életre Jézus Krisztus által, (7) az Ő dicsőséges kegyelmének magasztalására; (8) míg mások az ő bűneikben való cselekvésre hagytak jogos kárhoztatásukra, az Ő dicsőséges igazságosságának magasztalására. (9)

7) 1Tim 5:21; Mt 25:34.

8) Ef 1:5,6.

9) Róm 9:22,23; Júd 4.

4. Ezen ekképpen predesztinált és eleve elrendelt angyalok és emberek pontosan és megváltoztathatatlanul vannak kijelölve, és számuk oly bizonyos és meghatározott, hogy az sem nem növelhető, sem nem csökkenthető. (10)

10) 2Tim 2:19; Jn 13:18.

5. Az emberiségből azokat, akik életre vannak predesztinálva, Isten a világ megalapítása előtt az Ő örök és változhatatlan célja, valamint az Ő akaratának titkos tanácsvégzése és jótetszése szerint kiválasztotta Krisztusban örökkévaló dicsőségre, egyedül az Ő szabad kegyelméből és szeretetéből, (11) anélkül, hogy a teremtményben bármi más mint feltétel vagy ok Őt erre indította volna. (12)

11) Ef 1:4,9,11; Róm 8:30; 2Tim 1:9; 1Thessz 5:9.

12) Róm 9:13,16; Ef 2:5,12.

6. Amiként Isten kijelölte a választottakat dicsőségre, úgy az Ő akaratának örök és legszabadabb szándéka szerint eleve elrendelt minden eszközt is ehhez; (13) ennél fogva a kiválasztottakat, akik Ádám-ban elbuktak, Krisztus által megváltja, (14) hatékonyan elhívja Krisztusba vetett hitre az Ő Lelke által, aki kellő időben munkálkodik, megigazítja, gyermekeivé fogadja, megszenteli (15) és megőrzi őket az Ő hatalmával hit által az üdvösségre; (16) nem is részesül senki más Krisztus által megváltásban, hatékony elhívásban, megigazításban, örökbefogadásban, megszentelésben és üdvözítésben, csak a választottak. (17)

13) 1Pt 1:2; 2Thessz 2:13.

14) 1Thessz 5:9,10.

15) Róm 8:30; 2Thessz 2:13.

16) 1Pt 1:5.

17) Jn 10:26; 17:9; 6:64.

7. A predesztináció mélységes titkának tanát különleges körültekintéssel és gonddal kell kezelni, hogy az Istennek az Ő Igéjében kinyilatkoztatott akaratára figyelő és annak engedelmeskedő emberek a hatékony elhívásuk bizonyosságából fakadóan biztosítva legyenek az örök kiválasztottságuk felől; (18) így ez a tan adjon okot Isten dicséretére, (19) tiszteletére és csodálatára, valamint alázatra, (20)

igyekezetre, és bőséges vigasztalásra mindazoknak, akik őszintén engedelmeskednek az evangéliumnak. (21)

18) 1Thessz 1:4,5; 2Pt 1:10.

19) Ef 1:6; Róm 11:33.

20) Róm 11:5,6,20.

21) Lk 10:20.

4. fejezet – A teremtésről

1. Kezdetben úgy tetszett az Atya, Fiú és Szentlélek Istennek, (1) az Ő örök hatalma, (2) bölcsessége és jósága dicsőségének kinyilvánítása végett, hogy hat nap alatt megteremtse, megalkossa a világot, és mindent, ami benne van, akár láthatókat, akár láthatatlanokat, és mindezt igen jóra. (3)

1) 1Jn 1:2,3; Zsid 1:2; Jób 26:13.

2) Róm 1:20.

3) Kol 1:16; 1Móz 1:31.

2. Miután Isten minden más teremtményt megalkotott, megteremtette az embert, férfivá és nővé, (4) értelmes és halhatatlan lélekkel, (5) alkalmassá téve őket arra az Istennek való életre,¹⁸ amelyre teremtettek; Isten képmására, ismeretben, igazságban és valóságos szentségben megalkotva; (6) Isten törvényével a szívükbe írva, (7) és erővel annak betöltésére, és mégis lehetőséggel annak áthágására, minthogy saját akaratuk szabadságára voltak hagyva, mely változásnak volt kitéve. (8)

4) 1Móz 1:27.

5) 1Móz 2:7.

6) Préd 7:29; 1Móz 1:26.

7) Róm 2:14,15.

8) 1Móz 3:6.

3. A szívükbe írt törvény mellett parancsot kaptak, hogy ne egyenek a jó és gonosz tudásának fájáról, (9) amelyet amíg megtartottak, boldogok voltak az Istennel való közösségükben, és uralkodtak a teremtmények fölött. (10)

9) 1Móz 2:17.

10) 1Móz 1:26,28.

5. fejezet – Az isteni gondviselésről

1. Isten, mindenek jó Teremtője, végtelen hatalmával és bölcsességével fenntart, irányít, elrendez és kormányoz minden teremtményt és dolgot, (1) a legnagyobbtól egészen a legkisebbig, (2) az Ő

¹⁸ Angolul: „life to God”. Ez a kifejezés magában foglalhatja a következőket: Istennek szánt élet; Isten dicsőségére, tetszésére való élet; Istennek való engedelmisségben élt élet.

legbölcsebb és legszentebb gondviselése által, annak bevégzésére, amire teremtetek, az Ő tévedhetetlen előretudásának és az Ő akarata szabad és változhatatlan tanácsvégzésének megfelelően; az Ő bölcsessége, hatalma, igazságossága, végtelen jósága és irgalma dicsőségének magasztalására. (3)

- 1) Zsid 1:3; Jób 38:11; Ézs 46:10,11; Zsolt 135:6.
- 2) Mt 10:29–31.
- 3) Ef 1:11.

2. Jóllehet Istennek mint az elsődleges oknak az előre tudásával és elrendelésével összefüggésben minden dolog változhatatlanul és csálthatatlanul bekövetkezik; (4) úgyhogy semmi nem történik senkivel véletlenül, vagy az Ő gondviselésén kívül; (5) mégis ugyanezen gondviselés által Ő elrendelte, hogy ezek a másodlagos okok természete szerint – akár szükségszerűen, szabadon vagy esetlegesen – történjenek meg. (6)

- 4) ApCsel 2:23.
- 5) Péld 16:33.
- 6) 1Móz 8:22.

3. Mindennapi gondviselésében Isten felhasznál eszközöket, (7) mégis szabad arra, hogy tetszése szerint ezek nélkül, (8) ezeken túlmenően, (9) valamint ezek ellenére (10) munkálkodjon.

- 7) ApCsel 27:31,44; Ézs 55:10,11.
- 8) Hós 1:7.
- 9) Róm 4:19–21.
- 10) Dán 3:27.

4. Isten mindenható ereje, kikutathatatlan bölcsessége és végtelen jósága olyan messzemenően megnyilvánul az Ő gondviselésében, hogy meghatározott tanácsvégzése kiterjed egészen az első bukásra, valamint mind az angyalok, mind az emberek minden más bűnös cselekedeteire (11) – és nem egy pusztá megengedés által –, amelyeket ezenfelül legbölcsebben és leghatalmasabban korlátoz, és egyéb módon elrendel és kormányoz, (12) sokrétű rendelkezésében az Ő legszentebb céljaira; (13) mégis úgy, hogy a tetteik bűnössége kizárólag a teremtményekből származik, és nem Istenből, aki legszentebb és legigazabb lévén nem szerzője vagy jóváhagyója a bűnnek, és nem is lehet az. (14)

- 11) Róm 11:32–34; 2Sám 24:1; 1Krón 21:1.
- 12) 2Kir 19:28; Zsolt 76:10.
- 13) 1Móz 50:20; Ézs 10:6,7,12.
- 14) Zsolt 50:21; 1Jn 2:16.

5. A legbölcsebb, legigazságosabb és legkegyelmesebb Isten gyakran hagyja az Ő saját gyermekeit egy időre különféle kísértésekben és a saját szívük romlottságában, hogy korábbi bűneikért megfenyítse őket, vagy hogy felfedje előttük szívük romlottságának és csalárdságának rejtett erejét, hogy alázatra indítsa őket; és hogy egy Önmagától való szorosabb és állandóbb függésre nevelje őket

támogatásuk tekintetében;¹⁹ és hogy éberebbé tegye őket a bűn minden jövőbeli eshetőségével szemben, valamint egyéb igaz és szent célok érdekében. (15)

Így tehát bármi is éri akármelyik választottját, az az Ő rendelkezése által, az Ő dicsőségére és a választottai javára van. (16)

15) 2Krán 32:25,26,31; 2Sám 24:1; 2Kor 12:7–9.

16) Róm 8:28.

6. Ami azokat a gonosz és istentelen embereket illeti, akiket Isten mint az igaz bíró korábbi bűnök miatt megvakít és megkeményít; (17) tőlük Ő nem pusztán visszatartja a kegyelmét, amely megvilágosíthatta volna őket értelmükben, és hathatott volna rájuk szívükben; (18) hanem időnként vissza is vonja tőlük az ajándékokat, amelyekkel korábban rendelkeztek, (19) és kiteszi őket olyan dolgoknak, amelyeket romlottságuk bűnre való alkalmaként használ; (20) és ezenfelül kiszolgáltatja őket a saját kívánságaiknak, a világ kísértéseinek és a Sátán hatalmának, (21) amiből az következik, hogy megkeményítik magukat még azon eszközök hatására is, melyeket Isten mások meglágyítására használ. (22)

17) Róm 1:24,26,28; 11:7,8.

18) 5Móz 29:4.²⁰

19) Mt 13:12.

20) 5Móz 2:30; 2Kir 8:12,13.

21) Zsolt 81:11,12; 2Thessz 2:10–12.

22) 2Móz 8:15,32;²¹ Ézs 6:9,10; 1Pt 2:7,8.

7. Amint Isten gondviselése általánosságban minden teremtményére kiterjed, úgy egy különlegesebb módon visel gondot az Ő egyházáról, és minden dolgot annak javára rendez. (23)

23) 1Tim 4:10; Ám 9:8,9; Ézs 43:3–5.

6. fejezet – Az ember bukásáról, bűnről és annak büntetéséről

1. Habár Isten igaznak és tökéletesnek teremtette az embert, és igazságos törvényt adott neki, amely életre vezetett volna, ha megtartotta volna azt, és halállal fenyegetett annak megszegése esetén, (1) ő mégsem maradt meg sokáig ebben a tisztességben; minthogy a Sátán a kígyó ravaszságát használta, hogy elcsábítsa Évát, majd általa elcsábította Ádámot, aki minden kényszer nélkül, szándékosan áthágta a teremtésük törvényét és a nekik adatott parancsolatot a tiltott gyümölcs evése által, (2) amit Isten az Ő bölcs és szent tanácsvégzésének megfelelően tetszése szerint megengedett, minthogy elhatározta, hogy az Ő saját dicsőségére rendeli azt.

1) 1Móz 2:16,17.

¹⁹ Isten arra akarja nevelni az Ő gyermekeit, hogy egyre inkább tudatában legyenek annak, hogy mennyire függenek Istentől, és így Őreá támaszkodjanak, Tőle várva a támogatásukat.

²⁰ Az 5Móz 29:4 az 5Móz 29:3-nak felel meg a Magyar Bibliatársulat 1975-ben megjelent és 2014-ben revideált új fordítású Bibliájában (RÚF 2014).

²¹ A 2Móz 8:15,32 a 2Móz 8:11,28-nak felel meg a a RÚF 2014 kiadásában.

2) 1Móz 3:12,13; 2Kor 11:3.

2. Első szüleink e bűn által kiestek az eredeti igaz voltukból és Istennel való közösségükből, és öbennük mi is, minélfogva a halál mindenkre kiterjedt: (3) mindenki halott lett a bűnben,²² (4) és teljesen bemocskolódott teste és lelke minden képességében és részében. (5)

3) Róm 3:23.

4) Róm 5:12, stb.

5) Tit 1:15; 1Móz 6:5; Jer 17:9; Róm 3:10–19.

3. Mivel ők képezték az egész emberiség gyökerét, és Isten rendeléséből annak helyében és képviselőjében álltak, vétükük bűnössége áttulajdonított, és megromlott természetük továbbadódott minden utódunkra, akik szokásos nemzés útján származnak tőlük, (6) így most már bűnben fogannak, (7) és természet szerint a harag gyermekei, (8) a bűn szolgálói, alávetve a halálnak (9) és minden egyéb lelki, ideiglenes és örök nyomorúságnak, hacsak az Úr Jézus meg nem szabadítja őket. (10)

6) Róm 5:12–19; 1Kor 15:21,22,45,49.

7) Zsolt 51:5; Jób 14:4.

8) Ef 2:3.

9) Róm 6:20, 5:12.

10) Zsid 2:14,15; 1Thessz 1:10.

4. Ebből az eredendő romlottságból – amely miatt minden jótól teljességgel idegenkedünk, arra képtelenek vagyunk és annak ellenszegülői lettünk, és mindenestül hajlamosak vagyunk minden gonoszságra – (11) fakad minden tényleges²³ véték. (12)

11) Róm 8:7; Kol 1:21.

12) Jak 1:14,15; Mt 15:19.

5. A természetnek ez a romlottsága ebben az életben megmarad azokban, akik újjászülettek; (13) és bár ez Krisztus által bocsánatot nyer és halálra adatik, mégis mind maga ez a romlottság, mind az ebből eredő indulatok igazán és ténylegesen bűnök. (14)

13) Róm 7:18,23; Préd 7:20; 1Jn 1:8.

14) Róm 7:23–25; Gal 5:17.

7. fejezet – Isten szövetségéről

1. A távolság Isten és a teremtmény között oly nagy, hogy bár az értelmes teremtmények engedelmességgel tartoznak Neki mint Teremtőjüknek, mégis az élet jutalmát ők sohasem érhatték

²² A bűnbeesés miatt Ádám minden utóda már nem a lelki élet állapotában, hanem a bűnben halott állapotban jön a világra.

²³ Angolul „actual”. A „tényleges véték” kifejezés a bűnös tetteinkre, szavainkra, gondolatainkra utal. Az első szüleinktől örökölt eredendő bűnünk is ténylegesen valóságos bűn, viszont az képviselő vagy áttulajdonítás útján származik, nem pedig tényleges vagy tetteles elkövetés által.

volna el, csak Isten részéről valamilyen önkéntes leereszkedés révén, amit tetszett Neki, hogy szövetség útján fejezzon ki. (1)

1) Lk 17:10; Jób 35:7,8.

2. Továbbá, mivel a bukása által az ember a törvény átka alá vonta saját magát, (2) tetszett az Úrnak, hogy egy kegyelmi szövetséget hozzon létre, amelyben Ő szabadon felkínálja a bűnösöknek az életet és az üdvösséget Jézus Krisztus által, elvárva tőlük az Őbenne való hitet, hogy üdvözülhessenek; (3) valamint megígérve, hogy az Ő Szentlelkét adja mindazoknak, akik örök életre rendeltettek, hogy készsé és képessé tegye őket a hitre. (4)

2) 1Móz 2:17; Gal 3:10; Róm 3:20,21.

3) Róm 8:3; Mk 16:15,16; Jn 3:16.

4) Ez 36:26,27; Jn 6:44,45; Zsolt 110:3.

3. Ez a szövetség az evangéliumban van kinyilatkoztatva; elsőként Ádám számára az üdvösség ígéretében az asszony magva által, (5) és később további lépésekben, amíg ennek teljes feltárulása befejezett lett az Újszövetségben; (6) ez pedig azon az örök szövetségekötésen alapszik, amely az Atya és a Fiú között jött létre a választottak megváltásáról; (7) és az elbukott Ádám minden utóda, akik valaha üdvözültek, kizárólag ennek a szövetségnek a kegyelme által nyertek életet és áldott halhatatlanságot, mivel az ember most már teljességgel képtelen arra, hogy elfogadhatóvá váljon Isten előtt azon feltételek alapján, amelyeken Ádám az ő ártatlan állapotában állt.²⁴ (8)

5) 1Móz 3:15.

6) Zsid 1:1.

7) 2Tim 1:9; Tit 1:2.

8) Zsid 11:6,13; Róm 4:1,2 stb.; ApCsel 4:12; Jn 8:56.

8. fejezet – Krisztusról, a közbenjáróról

1. Tetszett Istennek, az Ő örök szándéka szerint, hogy az Úr Jézust, az Ő egyszülött Fiát, a kettejük között megkötött szövetségnek megfelelően kiválassza és elrendelje, hogy Isten és ember között a közbenjáró legyen; (1) a Próféta, (2) Pap (3) és Király; (4) az egyház feje és Üdvözítője, (5) minden dolgok örököse (6) és a világ bírója; (7) akinek öröktől fogva adott egy népet, hogy az Ő magva legyen, és hogy Őáltala az időben²⁵ megváltsa, elhívja, megigazítsa, megszentelje és megdicsőítse azt. (8)

1) Ézs 42:1; 1Pt 1:19,20.

²⁴ Ádám Isten előtti elfogadhatóságának feltétele a cselekedetek szövetségében az engedelmesség volt. Ádámnak a bűnbeesés előtt megvolt a képessége és ereje, hogy engedelmeskedjen Isten törvényének. A bűnbeesés után bár továbbra is felelősségünk, hogy betartsuk Isten törvényét, de erre már erkölcsileg képtelenek vagyunk magunktól, így nem tudunk a törvénynek való engedelmességünk által elfogadhatóvá válni Isten előtt.

²⁵ Az, hogy a megváltás az „időben” történt, arra utalhat, hogy 1) az idők során, egy adott időpontban történt, megkülönböztetve attól, hogy az Atya öröktől fogva a Fiúnak adott egy népet, ami a világ teremtése előtti időtlenség állapotában történt; 2) esetleg utalhat arra is, hogy a megváltás kellő, rendelt időben történt.

- 2) ApCsel 3:22.
- 3) Zsid 5:5,6.
- 4) Zsolt 2:6; Lk 1:33.
- 5) Ef 1:22,23.
- 6) Zsid 1:2.
- 7) ApCsel 17:31.
- 8) Ézs 53:10; Jn 17:6; Róm 8:30.

2. Isten Fia, a Szentháromság második személye, aki valóságos és örök Isten, az Atya dicsőségének ragyogása, Vele egylényegű és egyenlő, aki a világot alkotta, aki fenntart és kormányoz mindent, amit Ő megalkotott, amikor eljött az idő teljessége, emberi természetet vett magára, annak minden lényeges tulajdonságával és általános gyengeségével, (9) mégis bűn nélkül; (10) minthogy a Szentlélek által fogantatott Szűz Mária méhében, amint a Szentlélek leszállt reá, és a Magasságos ereje árnyékolta be őt; és így egy Júda törzséből való asszonytól lett, Ábrahám és Dávid magvából, az Írásoknak megfelelően; (11) így tehát két teljes, tökéletes és megkülönböztetett természet elválaszthatatlanul összekapcsolódott egyetlen személyben, átalakulás, keveredés vagy összeolvadás nélkül; mely személy valóságos Isten és valóságos ember, mégis egyetlen Krisztus, az egyedüli közbenjáró Isten és ember között. (12)

- 9) Jn 1:1,14; Gal 4:4.
- 10) Róm 8:3; Zsid 2:14–17; 4:15.
- 11) Mt 1:22,23; Lk 1:27,31,35.
- 12) Róm 9:5; 1Tim 2:5.

3. Az Úr Jézus, aki az Ő emberi természetében így egyesült az istenivel a Fiú személyében, megszenteltetett és felkenetett a Szentlélekkel minden mértéket meghaladóan, (13) Magában bírva a bölcsesség és ismeret minden kincsét; (14) akiben tetszett az Atyának, hogy az egész teljesség lakozzék, (15) abból a célból, hogy – lévén szent, ártatlan, szeplőtelen, (16) kegyelemmel és igazsággal teljes – (17) teljességgel el legyen látva²⁶ a közbenjáró és kezes tisztségének bevégzésére; (18) mely tisztséget nem Ő vett fel magára, hanem az Ő Atyja hívta el erre; (19) aki továbbá minden hatalmat és ítéletet az Ő kezébe helyezett, és parancsot adott Neki ugyanezek végrehajtására. (20)

- 13) Zsolt 45:7; ApCsel 10:38; Jn 3:34.
- 14) Kol 2:3.
- 15) Kol 1:19.
- 16) Zsid 7:26.
- 17) Jn 1:14.
- 18) Zsid 7:22.
- 19) Zsid 5:5.
- 20) Jn 5:22,27; Mt 28:18; ApCsel 2:36.

4. Ezt a tisztséget az Úr Jézus a legkészségesebben vállalta, (21) melyet hogy teljesíthessen, a törvény alá helyeztetett, (22) és tökéletesen betöltötte azt, továbbá elviselte a nekünk járó büntetést, amelyet nekünk kellett volna elhordozni és elszenvetni, (23) bűnné és átokká tétetvén érettünk; (24) elviselve

²⁶ Angolul: „furnished”. A *Hitvallás* ezzel azt fejezi ki, hogy Krisztus a felsorolt szempontok által tökéletesen alkalmas és megfelelő arra, hogy közbenjáró legyen; semmi sem hiányzik Belőle ehhez.

a legsúlyosabb szomorúságokat lelkében és a legfájdalmasabb kínokat testében; (25) keresztre feszítették és meghalt, és a halottak állapotában maradt, mégsem látott romlást: (26) harmadnapon feltámadt a halottak közül (27) ugyanazzal a testtel, amelyben szenvedett, (28) amellyel fel is ment a mennybe, (29) és ott ül az Ő Atyjának jobbján közbenjárva, (30) és vissza fog térni, hogy megítélje az embereket és az angyalokat a világ végén. (31)

21) Zsolt 40:7,8; Zsid 10:5–10; Jn 10:18.

22) Gal 4:4; Mt 3:15.

23) Gal 3:13; Ézs 53:6; 1Pt 3:18.

24) 2Kor 5:21.

25) Mt 26:37,38; Lk 22:44; Mt 27:46.

26) ApCsel 13:37.

27) 1Kor 15:3,4.

28) Jn 20:25,27.

29) Mk 16:19; ApCsel 1:9–11.

30) Róm 8:34; Zsid 9:24.

31) ApCsel 10:42; Róm 14:9,10; ApCsel 1:11; 2Pt 2:4.

5. Az Úr Jézus, az Ő tökéletes engedelmessége és Önnön áldozata által, melyet egyetlenegyszer ajánlott fel Istennek az örökkévaló Lélek által, teljesen eleget tett Isten igazságosságának, (32) megbékélést szerzett, és örökkévaló örökséget vásárolt a menny királyságában mindazoknak, akiket Neki adott az Atya. (33)

32) Zsid 9:14; 10:14; Róm 3:25,26.

33) Jn 17:2; Zsid 9:15.

6. Habár Krisztus az Ő testet öltése utánig a megváltás árát ténylegesen nem fizette ki, mégis annak értéke, hathatossága és jótéteménye a választottak számára minden korban közölve volt, a világ kezdetétől fogva folyamatosan, azon ígéretekben, előképekben és áldozatokban, illetve azok által, melyekben Ő volt kinyilatkoztatva és jelképezve mint az asszony magva, aki a kígyó fejét majd összezúzza; (34) és a Bárány, aki megöletett a világ megalapítása óta, (35) aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. (36)

34) 1Kor 10:4; Zsid 4:2; 1Pt 1:10,11.

35) Jel 13:8.

36) Zsid 13:8.

7. Közbenjárói munkájában Krisztus mindkét természet szerint cselekszik, mindegyik természet által azt téve, ami annak megfelelő; mégis a személy egységének okán, ami az egyik természetnek megfelelő, az a Szentírásban olykor a másik természet által megnevezett személynek van tulajdonítva.²⁷ (37)

37) Jn 3:13; ApCsel 20:28.

²⁷ Például az ApCsel 20:28-ban Pál apostol „Isten vérét” említi. Istennek a Maga isteni természetében nincsen vére, viszont mivel Krisztusnak emberként van vére, és Ő egyben valóságos Isten is, ezért Krisztus esetében lehet Isten véréről beszélni.

8. Mindazok számára, akikért Krisztus örök megváltást szerzett, Ő bizonyosan és hatékonyan alkalmazza és közli ugyanezt, közbenjárva értük; (38) Lelke által Önmagával egyesítve őket, az Igében és az Ige által kinyilatkoztatva számukra az üdvösség titkát, meggyőzve őket, hogy higgyenek és engedelmeskedjenek, (39) az Ő Igéje és Lelke által kormányozva szívüket, (40) és az Ő mindenható ereje és bölcsessége által legyőzve minden ellenségüket, (41) oly módon és utakon, ahogyan az leginkább összhangban van az Ő csodálatos és kikutathatatlan rendelkezésével; és mindezt szabad és abszolút kegyelemből, bármilyen bennük előrelátott feltétel nélkül, amely ezt előidézné.²⁸ (42)

38) Jn 6:37; 10:15,16; 17:9; Róm 5:10.

39) Jn 17:6; Ef 1:9; 1Jn 5:20.

40) Róm 8:9,14.

41) Zsolt 110:1; 1Kor 15:25,26.

42) Jn 3:8; Ef 1:8.

9. Erre a közbenjárói tisztségre Isten és ember között kizárólag Krisztus alkalmas, aki a Prófétája, Papja és Királya Isten egyházának; és ez sem egészében, sem semelyik részében nem ruházható át Tőle bárki másra. (43)

43) 1Tim 2:5.

10. A tisztségek ezen száma és sorrendje szükséges; mert tudatlanságunk tekintetében rászorulunk az Ő prófétai tisztségére; (44) Istentől való elidegenedésünk és a mi legjobb szolgálataink tökéletlenségének tekintetében szükségünk van az Ő papi tisztségére, hogy megbékítsen minket Istennel, és Neki elfogadhatóként mutasson be minket; (45) és tekintettel az Istentől való idegenkedésünkre és a mi teljes képtelenségünkre, hogy Őhöz vissz térjünk, valamint a lelki ellenségeinktől való megmentésünk és védelmünk érdekében szükségünk van az Ő királyi tisztségére, hogy meggyőzzön, legyőzzön, vonjon, fenntartsa, megszabadítson és megtartsa minket az Ő mennyei királyságára. (46)

44) Jn 1:18.

45) Kol 1:21; Gal 5:17.

46) Jn 16:8; Zsolt 110:3; Lk 1:74,75.

9. fejezet – A szabad akaratról

1. Isten az ember akaratát felruházta a választás alapján való cselekvésnek azzal a természetes szabadságával és erejével, hogy az nincsen sem kényszerítve, sem pedig valamely természetes szükségszerűség által meghatározva, hogy jót vagy gonoszt tegyen. (1)

1) Mt 17:12; Jak 1:14; 5Móz 30:19.

²⁸ Krisztus nem azért ment meg bárkit is, mert előre látta, hogy az illető valamilyen kedvező feltételnek meg fog felelni, például hogy hinni fog, vagy bármilyen érdemszerző cselekedetet fog tenni.

2. Az embernek az ártatlan állapotában volt szabadsága és ereje arra, hogy akarja és tegye azt, ami jó és Istennek tetsző, (2) azonban mégis megingatható volt, úgyszólván kieshetett ebből. (3)

2) Préd 7:29.

3) 1Móz 3:6.

3. A bűn állapotába való esése által az ember teljesen elvesztette az akarat minden képességét az üdvösséggel járó bármilyen lelki jóra; (4) így mint természeti ember, aki mindenestül idegenkedik attól a jótól, és halott a bűnben, (5) a saját erejéből nem képes megtéríteni önmagát, vagy erre önmagát felkészíteni. (6)

4) Róm 5:6; 8:7.

5) Ef 2:1,5.

6) Tit 3:3–5; Jn 6:44.

4. Mikor Isten egy bűnöst megtérít, és áthelyezi őt a kegyelem állapotába, felszabadítja őt a bűn alatti természeti megkötöttségéből, (7) és egyedül az Ő kegyelme által képessé teszi, hogy szabadon akarja és tegye azt, ami lelkileg jó; (8) mégis úgy, hogy a megmaradó romlottságai okán mégsem tökéletesen vagy csak azt akarja, ami jó, hanem azt is akarja, ami gonosz. (9)

7) Kol 1:13; Jn 8:36.

8) Fil 2:13.

9) Róm 7:15,18,19,21,23.

5. Az embernek az akarata csupán a dicsőség állapotában tétetik tökéletesen és változhatatlanul szabaddá egyedül a jóra. (10)

10) Ef 4:13.

10. fejezet – A hatékony elhívásról

1. Tetszik Istennek, hogy akiket predesztinált az életre, hatékonyan elhívja az Általa kijelölt és elfogadott időben (1) Igéje és Lelke által a bűn és halál azon állapotából, amelyben természetüknél fogva vannak, kegyelemre és üdvösségre Jézus Krisztus által; (2) megvilágosítva elméjüket lelki és üdvözítő módon, hogy megértsék Isten dolgait; (3) elvéve a köszívüket, és hússzívet adva nekik; (4) megújítva akaratukat, és az Ő mindenható ereje által a jóra rendelve őket, valamint hatékonyan vonva őket Jézus Krisztushoz; (5) mégis úgy, hogy a legszabadabban jöjjenek, az Ő kegyelme által készségessé téve. (6)

1) Róm 8:30; 11:7; Ef 1:10,11; 2Thessz 2:13,14.

2) Ef 2:1–6.

3) ApCsel 26:18; Ef 1:17–18.

4) Ez 36:26.

5) 5Móz 30:6; Ez 36:27; Ef 1:19.

6) Zsolt 110:3; Én 1:4.

2. Ez a hatékony elhívás kizárólag Isten szabad és különleges kegyelméből van, egyáltalán nem az emberben előrelátott bármilyen dologból, sem a teremtményben lévő bármilyen erőből vagy működésből, amely együtt munkálkodik az Ő különleges kegyelmével, (7) minthogy a teremtmény teljesen passzív ebben, halott a bűnökben és vétkekben, mígnem a Szentlélek megeleveníti és megújítja; (8) ezáltal képessé téve őt arra, hogy válaszoljon erre a hívásra, és hogy megragadja a benne felajánlott és közvetített kegyelmet, éspedig nem kisebb erő által, mint amely Krisztust feltámasztotta a halottak közül. (9)

7) 2Tim 1:9; Ef 2:8.

8) 1Kor 2:14; Ef 2:5; Jn 5:25.

9) Ef 1:19,20.

3. A választott csecsemők, akik csecsemőkorban meghalnak, újjászületnek és üdvözülnek Krisztus révén a Lélek által; (10) aki akkor, ott és úgy munkálkodik, amikor, ahol és ahogy Neki tetszik; (11) ugyanígy mindazok a választott személyek is, akik alkalmatlanok arra, hogy külsőleg²⁹ elhívassanak az Ige szolgálata által.

10) Jn 3:3,5,6.

11) Jn 3:8.

4. Mások, akik nem lettek kiválasztva, bár elhívhatnak az Ige szolgálata által, és részük lehet a Lélek valamilyen általános működésében,³⁰ (12) mégis minthogy az Atya nem vonja őket hatékonyan, nem fognak, nem is tudnak igazán Krisztushoz jönni, és ezért nem üdvözülhetnek: (13) még kevésbé üdvözülhetnek azok az emberek, akik nem fogadják el a keresztyén vallást; legyenek bár akármennyire is szorgalmasak, hogy életüket a természet világossága és az általuk vallott vallás törvénye szerint alakítsák.

12) Mt 22:14; 13:20,21; Zsid 6:4,5.

13) Jn 6:44,45,65; 1Jn 2:24,25.

14) ApCsel 4:12; Jn 4:22; 17:3.

²⁹ A külső hívás az evangéliumnak igehirdetésen vagy a Biblia olvasásán keresztül meghallott, megértett hívása, mely mindenkihez szól, aki csak hallja. (A belső hívás a Szentlélek hatékony elhívása, mely nem csak külső hatást gyakorol az emberre, hanem behatol az ember szívébe, és életre kelti azt.)

³⁰ A Lélek ilyen általános működése például lehet az, hogy hatással van az emberek gondolkodására, valamilyen mértékben megvilágosítja az értelmüket, és ezáltal ők jobban megértenek dolgokat Isten Igéjéből és meglátnak valamit annak kiválóságából; bűnről való belátásra jutnak; megízlelnek, megtapasztalnak valamit Isten jóságából, hatalmából.

11. fejezet – A megigazulásról

1. Akiket Isten hatékonyan elhív, azokat ingyen meg is igazítja, (1) nem azért, hogy igazságot töltsen beléjük,³¹ hanem azért, hogy megbocsátja bűneiket, és a személyüket igaznak számítja és fogadja el; (2) nem bármilyen bennük munkált vagy általuk cselekedett dologért, hanem egyedül Krisztusért; (3) nem azért, hogy magát a hitet, a hit cselekedetét, vagy bármi más evangéliumi engedelmisséget igazságukként tulajdonítja nekik; hanem azért, hogy Krisztusnak az egész törvény iránti aktív engedelmisségét és a halálában tanúsított passzív³² engedelmisségét tulajdonítja az ő teljes és egyedüli igazságukként, (4) ők elfogadják Őt és az Ő igazságát, valamint Őreá és az Ő igazságára hagyatkoznak hit által, amely hit nem önmaguktól van; Isten ajándéka ez. (5)

- 1) Róm 3:24; 8:30.
- 2) Róm 4:5–8; Ef 1:7.
- 3) 1Kor 1:30,31; Róm 5:17–19.
- 4) Fil 3:8,9; Ef 2:8–10.
- 5) Jn 1:12; Róm 5:17.

2. A hit, amely így elfogadja Krisztust és az Ő igazságát, valamint Őreá és az Ő igazságára hagyatkozik, a megigazulásnak az egyedüli eszköze; (6) mégis egyedül a megigazult személyben, hanem mindig kíséri azt az összes többi üdvös kegyelem, és az nem halott hit, hanem szeretet által munkálkodik. (7)

- 6) Róm 3:28.
- 7) Gal 5:6; Jak 2:17,22,26.

3. Krisztus, az Ő engedelmissége és halála által, teljesen kifizette az adósságát mindazoknak, akik megigazulnak; és Önnön áldozata által a keresztfének a vérében, elviselve az ő helyükben a nekik járó büntetést, megfelelő, valóságos és teljes elégtételt szerzett Isten igazságosságának az ő érdekükben; (8) ugyanakkor – minthogy az Atya Őt értük adta, és az Ő engedelmisségét és elégtételét elfogadta helyettük, és ezeket egyaránt ingyen tette, nem bármilyen bennük levő dologért – (9) a megigazulásuk egyedül ingyen kegyelemből van, hogy Istennek mind a pontosan megfelelő igazságossága, mind a gazdag kegyelme megdicsőülhessen a bűnösök megigazításában. (10)

- 8) Zsid 10:14; 1Pt 1:18,19; Ézs 53:5,6.
- 9) Róm 8:32; 2Kor 5:21.
- 10) Róm 3:26; Ef 1:6,7; 2:7.

4. Isten öröktől fogva elrendelte, hogy megigazít minden választottat, (11) és Krisztus az idők teljességében meghalt a bűneikért, és feltámadt a megigazulásukért; (12) mindazonáltal személyesen

³¹ A megigazulás római katolikus tanítása szerint a megkereszteléskor Isten az ember lelkébe árasztja vagy beletölti Krisztus kegyelmét. Az ember együttműködhet a szívébe töltött vagy ültetett megigazító kegyelemmel, és ilyen módon az az ő saját, személyes, belső igazságává növekszik fel, és így megigazul Isten előtt.

³² Angolul: „passive”, amely a latin *passio* szóból származik, amelynek jelentése: szenvedés. Jézus Krisztus szenvedő engedelmisségében tudatos, szándékos, önkéntes és kezdeményező módon adta oda az életét, tehát ilyen értelemben nem a „passzivitás” jellemezte.

nem igazulnak meg mindaddig, amíg Szentlélek a kellő időben ténylegesen nem alkalmazza³³ rájuk Krisztust. (13)

11) Gal 3:8; 1Pt 1:2; 1Tim 2:6.

12) Róm 4:25.

13) Kol 1:21,22; Tit 3:4–7.

5. Isten továbbra is megbocsátja a bűneit a megigazultaknak, (14) és bár ők soha nem eshetnek ki a megigazultság állapotából, (15) mégis a bűneik által Isten atyai nemtetszése alá eshetnek; (16) és ebben az állapotban többnyire nem nyerik vissza az Ő arcának világosságát, amíg meg nem alázzák magukat, meg nem vallják bűneiket, bocsánatért nem esedeznek, és meg nem újítyák hitüket és bűnbánatukat. (17)

14) Mt 6:12; 1Jn 1:7,9.

15) Jn 10:28.

16) Zsolt 89:31–33.

17) Zsolt 32:5; 51; Mt 26:75.

6. Az Ószövetség alatti hívők megigazulása mindezen tekintetekben egy és ugyanaz volt, mint az Újszövetség alatti hívők megigazulása.³⁴ (18)

18) Gal 3:9; Róm 4:22–24.

12. fejezet – Az örökbefogadásról

1. Isten az Ő egyetlen Fiában, Jézus Krisztusban és Őerte megadta, hogy az örökbefogadás kegyelmében részesüljenek mindazok, akik megigazultak, (1) ami által ők Isten gyermekei közé számláltnak és Isten gyermekeinek a szabadságait és kiváltságait élvezik, (2) az Ő neve kerül rájuk,³⁵ (3) megkapják az örökbefogadás Lelkét, (4) a kegyelem trónusához járulhatnak bátorsággal, felhatalmazást kapnak, hogy kiálthassák: „Abba, Atya”, (5) könyörületben, (6) oltalomban, (7) gondoskodásban (8) és fenyítésben részesülnek Őáltala mint Atya által, (9) mégis soha el nem veti őket, (10) hanem elpecsételi őket a megváltás napjára, (11) és örökkévaló üdvösség örökösiként öröklük az ígéreteket. (12)

1) Ef 1:5; Gal 4:4,5.

2) Jn 1:12; Róm 8:17.

3) 2Kor 6:18; Jel 3:12.

³³ A megigazulás kegyelmi ajándékát Krisztus a megváltása által megszerezte a választottaknak. Viszont egy ember személyesen akkor részesül a megigazulásban, amikor lelki egységbe kerül Krisztussal. A hitünk, ami által ez az egység megvalósul, a Szentlélek ajándéka, és az Ő munkálkodásának az eredménye; ebben az értelemben a Szentlélek alkalmazza ránk Krisztust.

³⁴ Az ószövetségi hívők ugyanúgy egyedül kegyelemből, egyedül hit által, egyedül Krisztus érdeméért igazultak meg, mint az újszövetségi hívők.

³⁵ Krisztus Isten nevét fogja rájuk írni (Jel 3:12), ami arra utalhat, hogy a sajátjaiként ismeri és azonosítja őket, mint akik Isten megváltott gyermekeiként Hozzá tartoznak.

- 4) Róm 8:15.
- 5) Gal 4:6; Ef 2:18.
- 6) Zsolt 103:13.
- 7) Péld 14:26.
- 8) 1Pt 5:7.
- 9) Zsid 12:6.
- 10) Ézs 54:8,9; JSir 3:31.
- 11) Ef 4:30.
- 12) Zsid 1:14; 6:12.

13. fejezet – A megszentelődésről

1. Akik Krisztussal egyesültek, hatékonyan elhívtak és újjászülettek, kikben Krisztus halálának és feltámadásának ereje³⁶ által új szív és új lélek teremtetett, ők ezenfelül tovább megszentelődnek valóságosan és személyesen, (1) ugyanazon erő által, az Ő bennük lakó Igéje és Lelke által; (2) a bűn egész testének az uralma leromboltatik, (3) és annak a különféle kívánságai egyre inkább meggyengülnek és halálra adatnak, (4) ők pedig egyre inkább megeleveníttetnek és megerősíttetnek minden üdvös kegyelemben, (5) minden igaz szentség gyakorlására, amely nélkül senki sem látja meg az Urat. (6)

- 1) ApCsel 20:32; Róm 6:5,6.
- 2) Jn 17:17; Ef 3:16–19; 1Thessz 5:21–23.
- 3) Róm 6:14.
- 4) Gal 5:24.
- 5) Kol 1:11.
- 6) 2Kor 7:1; Zsid 12:14.

2. Ez a megszentelődés a teljes ember egészére kiterjed, (7) mégis befejezetlen ebben az életben; a romlottság némely maradványa továbbra is megmarad minden tagjában, (8) amiből egy folyamatos és kibékíthetetlen harc támad: a test a lélek ellen kívánczik, a lélek pedig a test ellen. (9)

- 7) 1Thessz 5:23.
- 8) Róm 7:18,23.
- 9) Gal 5:17; 1Pt 2:11.

3. Ebben a harcban, bár a megmaradó romlottság egy ideig nagymértékben érvényesülhet, (10) mégis a Krisztus megszentelő Lelkéből származó folyamatos erősítés által az újjászületett rész felülkerekedik; (11) és így a szentek növekednek kegyelemben, tökéletesítve szentségüket Isten félelmében, mennyei életre törekedve, evangéliumi engedelmisségben mindazon parancsolatoknak, amelyeket Krisztus mint Fő és Király az Ő Igéjében előírt a számukra. (12)

- 10) Róm 7:23.

³⁶ Angolul: „virtue”. Másik értelmezési lehetőség: érdeme, erénye (a későbbi tagmondatban lévő „erő” szó esetében is ugyanez érvényes).

11) Róm 6:14.

12) Ef 4:15,16; 2Kor 3:18; 7:1.

14. fejezet – Az üdvözítő hitről

1. A hit kegyelme, amely által a választottak képessé válnak arra, hogy higgyenek a lelkük megmentésére, Krisztus Lelkének a munkája a szívükben, (1) és rendszerint az Ige szolgálata által munkálódik; (2) amely által ugyancsak – valamint a bemeztés és az úrvacsora kiszolgáltatása, imádság és egyéb Isten által kijelölt eszközök által – gyarapodik és erősödik. (3)

1) 2Kor 4:13; Ef 2:8.

2) Róm 10:14,17.

3) Lk 17:5; 1Pt 2:2; ApCsel 20:32.

2. E hit által a keresztyén igaznak fogadja el mindazt, ami csak ki van nyilatkoztatva az Igében, Magának Istennek a tekintélyéért, (4) és ezenfelül felfog abban egy olyan kiválóságot, amely felülmúl minden más írást és minden dolgot a világban, (5) ahogy az bemutatja Isten dicsőségét az Ő tulajdonságaiban, Krisztus kiválóságát az Ő természetében és tisztségeiben, valamint a Szentlélek hatalmát és teljességét az Ő munkálkodásaiban és működéseiben; és ilyen módon képessé válik arra, hogy rábízsa a lelkét az így elhitt igazságra; (6) és ezenfelül különféleképpen cselekszik annak alapján, amit minden egyes adott rész tartalmaz; a parancsolatoknak engedelmeskedve, (7) a fenyegetésektől remegve, (8) és Isten ígéreteit megragadva erre az életre és az eljövendőre vonatkozóan; (9) az üdvözítő hit fő cselekedeteinek azonban közvetlen kapcsolatuk van Krisztussal, ahogy Őt elfogadja, befogadja és egyedül Őreá hagyatkozik a megigazulásért, megszentelődésért és örök életért, a kegyelem szövetsége révén. (10)

4) ApCsel 24:14.

5) Zsolt 19:7–10; 119:72.

6) 2Tim 1:12.

7) Jn 15:14.

8) Ézs 66:2.

9) Zsid 11:13.

10) Jn 1:12; ApCsel 16:31; Gal 2:20; ApCsel 15:11.

3. Ez a hit, bár különböző mértékű lehet, és lehet gyenge vagy erős, (11) mégis a legcsekélyebb mértékében is különbözik a jellegében vagy természetében – ahogy minden egyéb üdvös kegyelem – az ideiglenes hívők hitétől és általános kegyelmétől, (12) és ezért, bár sokszor támadás éri és meggyengül, mégis elnyeri a győzelmet, (13) sokakban felnövekedve a teljes bizonyosság eléréséig Krisztus által, (14) aki mind a szerzője, mind a bevezetője a hitünknek. (15)

11) Zsid 5:13,14; Mt 6:30; Róm 4:19,20.

12) 2Pt 1:1.

13) Ef 6:16; 1Jn 5:4,5.

14) Zsid 6:11,12; Kol 2:2.

15) Zsid 12:2.

15. fejezet – Az életre és üdvösségre való megtérésről

1. A választottak közül azoknak, akik érettebb éveikben térnek meg, miután valamennyi ideig a természet³⁷ állapotában éltek, és abban különféle kívánságoknak és élvezeteknek szolgáltak, Isten az ő hatékony elhívásukban életre való megtérést ad nekik. (1)

1) Tit 3:2–5.

2. Minthogy nincs senki, aki jót cselekszik és nem vétkezik, (2) és az emberek legjobbjai is – a bennük lakozó romlottságuk ereje és csalárdsága által, a kísértés érvényesülésével – súlyos bűnökbe és provokációk³⁸ elkövetésébe eshetnek, Isten a kegyelem szövetségében irgalmasan gondoskodott arról, hogy az így vétkező és elbukó hívők megújuljanak üdvösségre való megtérésen keresztül. (3)

2) Préd 7:20.

3) Lk 22:31,32.

3. Ez az üdvözítő megtérés egy evangéliumi kegyelem, (4) amely által egy személy, aki a Szentlélek által felismeri a bűnének sokféle gonoszságát, megalázza magát amiatt Krisztusban való hit által, Isten szerinti szomorúsággal, annak utálatával és önmagától való megundorodással, (5) bocsánatért és kegyelmi erőért imádkozva, azzal a céllal és törekvéssel, hogy a Lélek segítségével Isten előtt járjon a teljes jótetszésére minden dologban. (6)

4) Zak 12:10; ApCsel 11:18.

5) Ez 36:31; 2Kor 7:11.

6) Zsolt 119:6,128.

4. Aminthogy a megtérésnek folytatódnia kell az életünk egész folyamán a halál teste³⁹ és annak indulatai miatt, úgy minden ember kötelessége, hogy konkrétan megbánja az ő konkrét, felismert bűneit. (7)

7) Lk 19:8; 1Tim 1:13,15.

5. Ilyen módon gondoskodott Isten Krisztus által a kegyelem szövetségében a hívők üdvösségre való megőrzéséről; hogy bár nincs olyan kis bűn, mely ne érdemelne kárhozatot, (8) mégis nincs olyan nagy bűn, amely kárhozatot hozna azokra, akik megtérnek; (9) ami a megtérés állandó prédikálását szükségessé teszi.

8) Róm 6:23.

9) Ézs 1:16–18; 55:7.

³⁷ A természet állapota (a bűnbeesés óta) az ember természetes, nem újjászületett, romlott állapota, melyben az életét a saját természeti, testi elgondolása és lelkülete irányítja.

³⁸ Az Úr ingerlése, bosszantása.

³⁹ A halál teste (vö. Róm 7:24) a régi természet romlottságának a maradványa.

16. fejezet – A jó cselekedetekről

1. Csak azok a jó cselekedetek, amelyeket Isten parancsolt az Ő Szent Igéjében, (1) és nem azok, amelyeket annak felhatalmazása nélkül emberek kitalálnak vakbuzgóságból vagy jó szándék bármilyen látszatára. (2)

1) Mik 6:8; Zsid 13:21.

2) Mt 15:9; Ézs 29:13.

2. Ezek az Isten parancsolatainak való engedelmességben tett jó cselekedetek az igaz és eleven hit gyümölcsei és bizonyítékai; (3) és általuk a hívők kimutatják a hálájukat, (4) erősítik a bizonyosságukat, (5) építik a testvéreiket, ékesítik az evangélium megvallását, (6) befogják az ellenfeleik száját és dicsőítik Istent, (7) akinek az alkotásai ők, Krisztus Jézusban ezekre teremtve, (8) hogy – meglévén a gyümölcsök a szentségre – elérhessék végül az örök életet. (9)

3) Jak 2:18,22.

4) Zsolt 116:12,13.

5) 1Jn 2:3,5; 2Pt 1:5–11.

6) Mt 5:16.

7) 1Tim 6:1; 1Pt 2:15; Fil 1:11.

8) Ef 2:10.

9) Róm 6:22.

3. Az ő jó cselekedetek megtételére való képességük egyáltalán nem önmaguktól van, hanem teljesen Krisztus Lelkétől; (10) és ahhoz, hogy képessé válhassanak erre, azon kegyelmek mellett, melyeket már megkaptak, szükség van ugyanazon Szentlélek tényleges hatására, hogy munkálja bennük az akarást és cselekvést az Ő jótetszése szerint; (11) mégsem szabad emiatt hanyagga válniuk, mintha nem volnának kötelesek bármilyen feladatot elvégezni – hacsak nem a Léleknek egy különleges indítására –, hanem szorgalmasnak kell lenniük Isten bennük levő kegyelmének felgerjesztésében. (12)

10) Jn 15:4–6.

11) 2Kor 3:5; Fil 2:13.

12) Fil 2:12; Zsid 6:11,12; Ézs 64:7.

4. Akik az engedelmességükben elérik a legnagyobb magasságot, ami lehetséges ebben az életben, ők olyan távol vannak attól, hogy képesek legyenek túlteljesíteni⁴⁰, és hogy többet tudjanak tenni annál, amit Isten elvár, hogy sokkal elmaradnak abban, amit feladatként kötelesek megtenni. (13)

⁴⁰ Angolul: „supererogate”. Ez a latin *supererogatio* angolosított, igei formája, melynek jelentése: az elváráson felüli többlet fizetés. A római katolikus tanítás szerint lehetséges a szupererogáció, azaz hogy egy ember olyan értékes és nagymértékben érdemszerző jócselekedetet tegyen, amellyel már nem csak magára nézve szerez érdemet, hanem túlteljesíti azt, amit Isten elvár tőle. A szentek ilyen, elváráson felül szerzett érdemei a római egyház kincsestárában Krisztus érdemei mellé kerülnek, ahonnan az egyház tudja szétosztani azokat a purgatóriumban tisztuló lelkeknek, akik ezáltal gyorsabban és hatékonyabban tisztulnak bűneiktől.

13) Jób 9:2,3; Gal 5:17; Lk 17:10.

5. A legjobb cselekedeteinkkel sem tudunk kiérdemelni bűnbocsánatot vagy örök életet Isten kezéből, a köztük és az eljövendő dicsőség között levő nagy aránytalanság, valamint a köztünk és Isten között levő végtelen távolság okán, akinek általuk sem használni, sem a korábbi bűneink tartozásáért eleget tenni nem tudunk; (14) de ha mindent megtettünk, amit tudunk, csak a kötelességünket tettük, és haszontalan szolgák vagyunk; és mivel amennyiben azok jók, a Szentlélektől származnak, (15) és amennyiben mi végezzük azokat, olyan sok gyengeséggel és tökéletlenséggel mocskolódnak be és keverednek össze, hogy nem tudják kiállni Isten büntetésének szigorúságát. (16)

14) Róm 3:20; Ef 2:8,9; Róm 4:6.

15) Gal 5:22,23.

16) Ézs 64:6; Zsolt 143:2.

6. Mégis mindamellett, minthogy a hívők személyei Krisztus által elfogadottak, az ő jó cselekedeteik szintén elfogadottak Őbenne; (17) nem mintha ebben az életben teljesen feddhetetlenek és kifogástalanok lennének Isten színe előtt, hanem Fiában tekintve rájuk tetszik Őneki, hogy elfogadja és megjutalmazza azt, ami őszinte, bár sok gyengeség és tökéletlenség kíséri. (18)

17) Ef 1:6; 1Pt 2:5.

18) Mt 25:21,23; Zsid 6:10.

7. A nem újjászületett emberek által tett cselekedetek, bár a lényegüket illetően lehetnek olyan dolgok, melyeket Isten parancsol, és melyek hasznosak mind önmaguknak, mind másoknak; (19) mégis mivel nem egy hit által megtisztított szívből származnak, (20) nem is helyes módon, az Ige szerint teszik azokat, (21) sem nem helyes célért, Isten dicsőségére, (22) ezért ezek bűnösök, és nem lehetnek Isten tetszésére, nem is tehetnek egy embert alkalmassá, hogy kegyelmet kapjon Istentől, (23) és mégis, ezeknek az általuk való elhanyagolása még inkább bűnös és nem tetsző Istennek. (24)

19) 2Kir 10:30; 1Kir 21:27,29.

20) 1Móz 4:5; Zsid 11:4,6.

21) 1Kor 13:1.

22) Mt 6:2,5.

23) Ám 5:21,22; Róm 9:16; Tit 3:5.

24) Jób 21:14,15; Mt 25:41–43.

17. fejezet – A szentek kitartásáról

1. Akiket Isten elfogadott a Szeretettben⁴¹, hatékonyan elhívott és megszentelt az Ő Lelke által, és akiknek az Ő választottai drága hitét adta, azok sem teljesen, sem véglegesen nem eshetnek ki a kegyelem állapotából, hanem biztosan ki fognak tartani abban mindvégig, és örökre üdvözülni fognak, tekintve hogy Isten ajándékai és elhívásai megbánhatatlanok, következésképpen Ő továbbra is előidézi és táplálja bennük a hitet, megtérést, szeretetet, örömet, reménységet, és a Lélek minden

⁴¹ Isten szeretett Fiában, Jézus Krisztusban.

kegyelmét halhatatlanságra; (1) és bár sok vihar és áradat támad és tör ellenük, ezek mégsem fogják tudni őket soha lesodorni arról az alapról és szikláról, amelyre hit által vannak rögzítve; mindamellett hitetlenségen és a Sátán kísértésein keresztül Isten szeretetének és világosságának érzékelhető látványa egy időre felhőbe borulhat és elhomályosulhat előlük, (2) mégis Ő továbbra is ugyanaz, és Isten hatalma bizonyosan meg fogja őrizni őket az üdvösségre, ahol élvezni fogják a megvásárolt⁴² tulajdonukat, aminthogy az Ő kezének markába vannak bemetszve, és a neveik be lettek írva az élet könyvébe öröktől fogva. (3)

1) Jn 10:28,29; Fil 1:6; 2Tim 2:19; 1Jn 2:19.

2) Zsolt 89:31,32; 1Kor 11:32.

3) Mal 3:6.

2. A szenteknek ez a kitartása nem az ő saját szabad akaratukon múlik, hanem a kiválasztás határozatának változhatatlanságán, (4) mely az Atya Isten szabad és megváltoztathatatlan szeretetéből fakad, Jézus Krisztus érdemének és közbenjárásának hatékonyságán, valamint a Vele való egységen, (5) Isten esküjén, (6) az Ő Lelkének maradandó jelenlétén, és Isten bennük levő magván⁴³, (7) és a kegyelem szövetségének a természetén; (8) mindezekből fakad továbbá annak bizonyossága és csalhatatlansága.

4) Róm 8:30; 9:11,16.

5) Róm 5:9,10; Jn 14:19.

6) Zsid 6:17,18.

7) 1Jn 3:9.

8) Jer 32:40.

3. És bár ők a Sátán és a világ kísértése, a bennük megmaradó romlottság érvényesülése és a megtartásuk eszközeinek elhanyagolása következtében súlyos bűnökbe eshetnek, és egy ideig ezekben megmaradhatnak; (9) ami által kiváltják Isten nemtetszését és megszomorítják az Ő Szentlelkét, (10) kegyelmeik⁴⁴ és vigasztalásaik károsodnak, (11) szívük megkeményedik, és lelkiismeretük megsérül, (12) megbántanak és megbotránkoztatnak másokat, és átmeneti ítéletet vonnak magukra, (13) mégis meg fogják újítani a bűnbánatukat, és meg fognak tartatni a Krisztus Jézusba vetett hit által mindvégig. (14)

9) Mt 26:70,72,74.

10) Ézs 64:5,9; Ef 4:30.

11) Zsolt 51:10,12.

12) Zsolt 32:3,4.

13) 2Sám 12:14.

14) Lk 22:32,61,62.

⁴² Krisztus a vére árán megvásárolta az örök élet ajándékát a megváltottak számára.

⁴³ Az újjászületés leírására a Biblia egy olyan képet is használ, mely szerint Isten elülteti a lelki élet magvát, a Szentlélek megtermékenyítő kegyelmét az emberben, amiből létrejön az új élet (1Pt 1:23; 1Jn 3:9).

⁴⁴ Úgymint például: tiszta szív, Isten szabadításának öröme, engedelmes lélek.

18. fejezet – A kegyelem és üdvösség bizonyosságáról

1. Habár ideiglenes hívők és más nem újjászületett emberek hiábavalóan megtéveszthetik önmagukat hamis reményekkel és testi elbizakodottsággal arra vonatkozóan, hogy Isten jóindulatában és az üdvösség állapotában vannak, mely reményük el fog veszni; (1) mégis akik igazán hisznek az Úr Jézusban, és őszintén szeretik Őt, arra törekedve, hogy mindenben jó lelkiismerettel járjanak Őelőtte, azok ebben az életben kétségtelenül bizonyosak lehetnek afelől, hogy a kegyelem állapotában vannak, és örvendezhetnek Isten dicsőségének reménységében, (2) amely reménység soha nem fogja őket megszégyeníteni. (3)

1) Jób 8:13,14; Mt 7:22,23.

2) 1Jn 2:3; 3:14,18,19,21,24; 5:13.

3) Róm 5:2,5.

2. Ez a bizonyosság nem egy pusztá feltevésen alapuló és valószínű meggyőződés, mely gyalró reménységen alapszik, hanem a hit csallhatatlan bizonyossága, (4) mely Krisztus vérén és igazságán alapszik, ami ki lett nyilatkoztatva az evangéliumban; (5) és ezenfelül a Lélek azon kegyelmeinek belső bizonyítékán,⁴⁵ melyekre vonatkozóan ígéretek adattak, (6) valamint az örökbefogadás Lelkének tanúságtételén, aki bizonytságot tesz a mi lelkünkkel, hogy Isten gyermekei vagyunk; (7) és ennek gyümölcseként megörzi a szívet egyaránt szentnek és aláztosnak. (8)

4) Zsid 6:11,19.

5) Zsid 6:17,18.

6) 2Pt 1:4,5,10,11.

7) Róm 8:15,16.

8) 1Jn 3:1–3.

3. Ez a csallhatatlan bizonyosság nem tartozik annyira a hit lényegéhez, hanem egy igaz hívő sokáig várhat, és sok nehézségbe ütközhet, mielőtt részesévé válik annak; (9) mégis ahogy a Lélek képsége teszi őt azoknak a dolgoknak megismerésére, melyeket ingyen ad neki Isten, eljuthat arra rendkívüli kinyilatkoztatás nélkül, az eszközök helyes használatával;⁴⁶ (10) és ezért mindenkinek kötelessége teljes igyekezetet tanúsítani abban, hogy az elhívását és kiválasztását bizonyossá tegye, hogy ezáltal a szíve növekedjen a Szentlélekben való békességben és örömben, Isten iránti szeretetben és hálában, valamint az engedelmség feladataiban tanúsított erőben és jókedvben, ennek a bizonyosságnak a megfelelő gyümölcseiben; (11) így távol van ez attól, hogy az embereket lazaságra készítse. (12)

9) Ézs 50:10; Zsolt 88; 77:1–12.

10) 1Jn 4:13; Zsid 6:10,11.

⁴⁵ Az újjászületés gyümölcseként, szükségszerű következményeként elinduló megszentelődés egy ember életében a belső bizonyítéka annak, hogy valóban van üdvössége.

⁴⁶ A római katolikus tanítás szerint egy hívőnek ebben az életben nem lehet teljes bizonyossága afelől, hogy örökkévaló üdvössége van, hacsak nem valamilyen rendkívüli, különleges kinyilatkoztatás által. Ezzel szemben a *Hitvallás* azt tanítja, hogy az üdvbizonyosságra el lehet jutni olyan eszközök használatával, melyek általánosan elérhetők a keresztyének számára. Ilyen eszköz például az Ige, az imádság, a bemeztkezés, az úrvacsora, valamint a *Hitvallásban* említett egyéb idevonatkozó dolgok.

11) Róm 5:1,2,5; 14:17; Zsolt 119:32.

12) Róm 6:1,2; Tit 2:11,12,14.

4. Igaz hívők üdvbizonyossága különféle módokon megrendülhet, megfogyatkozhat és megszakadhat; úgymint annak megőrzésében tanúsított hanyagság által, (13) valamilyen különleges bűnbe való esés által, ami megsérti a lelkiismeretet és megszorítja a Lelket; (14) valamilyen hirtelen vagy erőteljes kísértés által, (15) azáltal, hogy Isten megvonja az Ő arcának világosságát, és megengedi, hogy még azok is, akik félik Őt, sötétségben járjanak és ne legyen világosságuk; (16) mégisincsenek ők soha megfosztva Isten magvától (17) és a hitből való élettől, (18) Krisztusnak és a testvéreknek ama szeretetétől, a szív azon őszinteségétől és a kötelesség tudatától, melyekből a Lélek működése által ez a bizonyosság kellő időben újjáéledhet, (19) és melyek időközben megőrzik őket a teljes kétségbeeséstől. (20)

13) Énekek 5:2,3,6.

14) Zsolt 51:8,12,14.

15) Zsolt 116:11; 77:7,8; 31:22.

16) Zsolt 30:7.

17) 1Jn 3:9.

18) Lk 22:32.

19) Zsolt 42:5,11.

20) JSir 3:26–31.

19. fejezet – Isten törvényéről

1. Isten az egyetemes engedelmesség törvényét adta Ádámnak az ő szívébe írva, és egy konkrét előírást adott arra, hogy ne egyen a jó és gonosz tudásának a fájáról; (1) ami által őt és az összes utódját személyes, teljes, pontos és állandó engedelmességre kötelezte; (2) betöltése esetén életet ígért, és megszegése esetén halállal fenyegetett; valamint felruházta őt erővel és képességgel, hogy megtartsa azt. (3)

1) 1Móz 1:27; Préd 7:29.

2) Róm 10:5.

3) Gal 3:10,12.

2. Ugyanaz a törvény, amely először az ember szívébe lett írva, továbbra is az igazságosság tökéletes mércéje maradt a bukás után, (4) és Isten azt a Sínai hegyen adta át tíz parancsolatban és két táblára írva, közülük az első négy az Isten iránti kötelességünket tartalmazza, a többi hat pedig az ember iránti kötelességünket. (5)

4) Róm 2:14,15.

5) 5Móz 10:4.

3. Ezen – általánosan erkölcsinek nevezett – törvény mellett tetszett Istennek, hogy Izrael népének szertartási törvényeket adjon, melyek különféle előképül szolgáló előírásokat tartalmaznak, részben az istentiszteletre vonatkozóan, előrevetítve Krisztust, az Ő kegyelmeit, cselekedeteit, szenvedéseit és

jótéteményeit; (6) valamint részben különféle erkölcsi kötelességekre vonatkozó utasításokat bemutatva, (7) amely szertartási törvényeket – mivel csak a megújulás idejéig voltak elrendelve – Jézus Krisztus, az igaz Messiás és egyetlen törvényadó, akit az Atya felruházott hatalommal evégre, mind eltörölte és eltávolította. (8)

6) Zsid 10:1; Kol 2:17.

7) 1Kor 5:7.

8) Kol 2:14,16,17; Ef 2:14,16.

4. Ezenfelül Ő különféle jogi törvényeket adott nekik, melyek azon nép államával együtt megszűntek, úgyhogy most már senkit nem köteleznek azon intézmény alapján; az általános méltányosságuknak van egyedül erkölcsi haszna. (9)

9) 1Kor 9:8–10.

5. Az erkölcsi törvény örökre kötelez mindenkit, megigazult személyeket is úgy, mint másokat, az annak való engedelmességre, (10) és nemcsak a benne foglalt tartalmat tekintve, hanem a Teremtő Istennek a tekintélyére is tekintettel, aki adta azt; (11) e kötelezettséget Krisztus sem oldja fel semmilyen módon az evangéliumban, hanem nagyon is megerősíti. (12)

10) Róm 13:8–10; Jak 2:8,10–12.

11) Jak 2:10,11.

12) Mt 5:17–19; Róm 3:31.

6. Habár az igaz hívők nincsenek a törvény mint cselekedetek szövetsége alatt, hogy azáltal igazuljanak meg vagy ítéltessenek el, (13) mégis az nagy hasznukra van – ahogyan másoknak is – abban, hogy az élet mércéjeként tájékoztatja őket Isten akaratáról és a kötelességükről, irányítja és kötelezi őket, hogy aszerint járjanak; felfedve a természetük, szívük és életük bűnös fertőzöttségét is, hogy ezáltal megvizsgálva önmagukat, bűneik felőli további meggyőződésre, azok miatti további megalázkodásra és azokkal szembeni további gyűlöletre jussanak; (14) annak világosabb meglátásával együtt, hogy szükségük van Krisztusra és az Ő engedelmességének tökéletességére; ugyancsak hasznára van az újjászületetteknek a romlottságuk megfékezésére, aminthogy megtiltja a bűnt; és a fenyegetései arra szolgálnak, hogy megmutatják, hogy még az ő bűneik is mit érdemelnek, és milyen nyomorúságokra számíthatnak ebben az életben miattuk, bár megszabadultak annak átkától és kérlelhetetlen szigorától. Az ígéretei ugyancsak megmutatják nekik, hogy Isten helyesli az engedelmességet, és hogy milyen áldásokra számíthatnak annak teljesítése esetén, bár nem úgy, mintha járnának nekik a törvény mint cselekedetek szövetsége által; így az, hogy egy ember jót cselekszik és tartózkodik a gonosztól, mivel a törvény bátorít az egyikre és elrettent a másiktól, nem bizonyítéka annak, hogy ő a törvény alatt és nem a kegyelem alatt van. (15)

13) Róm 6:14; Gal 2:16; Róm 8:1; 10:4.

14) Róm 3:20; 7:7, stb.

15) Róm 6:12–14; 1Pt 3:8–13.

7. A törvény fent említett használatai nincsenek ellentétben az evangélium kegyelmével, hanem kedvesen alkalmazkodnak ahhoz, (16) ahogyan Krisztus Lelke legyőzi és képessé teszi az ember

akaratát, hogy szabadon és szívesen tegye azt, aminek a megcselekvését megköveteli Isten törvényben kinyilatkoztatott akarata. (17)

16) Gal 3:21.

17) Ez 36:27.

20. fejezet – Az evangéliumról és a kegyelmének kiterjedéséről

1. Mivel a cselekedetek szövetsége bűn által meg lett szegve, és haszontalanná vált az életre, tetszett Istennek, hogy közölje Krisztusnak, az asszony magvának az ígétét annak eszközeként, hogy elhívja a választottakat, valamint hogy hitet és megtérést hozzon létre bennük; (1) ebben az ígétben lényegét illetően az evangélium ki lett nyilatkoztatva, és hatékony a bűnösök megtérésére és üdvösségére. (2)

1) 1Móz 3:15.

2) Jel 13:8.

2. Krisztusnak és az Általa való üdvösségnek ezt az ígétét egyedül Isten Igéje nyilatkoztatja ki; (3) sem a teremtés, sem a gondviselés munkái – a természet világosságával – nem fedik fel Krisztust vagy az Általa való kegyelmet, még csak egy általános vagy homályos módon sem; (4) még kevésbé lehetséges, hogy olyan emberek, akik híjával vannak az evangélium ígéréte által való Róla szóló kinyilatkoztatásnak, képesek legyenek ezek által üdvözítő hitre vagy megtérésre jutni. (5)

3) Róm 1:17.

4) Róm 10:14,15,17.

5) Péld 29:18; Ézs 25:7; 60:2,3.

3. Az evangélium bűnösöknek való kinyilatkoztatása – mely különféle időkben és különböző helyeken történt, a benne megkívánt engedelmességre vonatkozó ígéretek és előírások kiegészítésével – pusztán Isten szuverén akaratából és jótetszéséből van, ami azokat a nemzeteket és személyeket illeti, amelyeknek megadatik; (6) minthogy semmilyen ígét értelmében nem kötődik az emberek természetes képességeinek a kellő – nélküle kapott általános világosság következtében való – megjavulásához, amit soha senki nem valósított meg, és nem is tud megvalósítani így;⁴⁷ (7) és ezért minden korban az evangélium hirdetése, ami annak kiterjedését vagy beszűkülését illeti, nagy változatossággal adatott személyeknek és nemzeteknek, Isten akaratának tanácsvégzése szerint.

6) Zsolt 147:20; ApCsel 16:7.

7) Róm 1:18, stb.

⁴⁷ Isten soha nem ígérte meg azt, hogy ha a bűnös emberek az általános kinyilatkoztatás fényében a kötelességüknek megfelelően megjavulnak, akkor megadja nekik, hogy meghallják az evangéliumot. Az emberek maguktól egyébként sem javultak meg soha, és erre nem is képesek.

4. Bár az evangélium az egyedüli külső eszköze Krisztus és az üdvözítő kegyelem kinyilatkoztatásának, és mint ilyen, bőségesen elégséges erre; mégis ahhoz, hogy a vétkekben halott emberek újjászülethessenek, meglevevéníthetessenek vagy megújulhassanak, ezenfelül szükség van a Szentlélek hatékony, legyőzhetetlen, egész lélekre kiterjedő munkájára, hogy új lelki életet hozzon létre bennük; (8) ami nélkül semmilyen más eszköz nem fogja eredményezni az ő Istenhez való megtérésüket. (9)

8) Zsolt 110:3; 1Kor 2:14; Ef 1:19,20.

9) Jn 6:44; 2Kor 4:4,6.

21. fejezet – A keresztyén szabadságról és a lelkiismeret szabadságáról

1. A szabadság, melyet Krisztus megvásárolt a hívőknek az evangélium alatt, a bűn véttségétől, Isten ítélő haragjától, a törvény szigorától és átkától való szabadságukból áll; (1) valamint abból, hogy megszabadulnak e jelen gonosz világból, (2) a Sátán kötelékéből (3) és a bűn uralmából, (4) a nyomorúságok gonoszságától, (5) a halál félelmétől és fullánkjától, a sír diadalától (6) és az örökkévaló kárhozattól; (7) ahogyan abból is, hogy szabadon járulhatnak Istenhez, és engedelmeskednek Neki, nem szolgai félelemből, (8) hanem gyermeki szeretetből és készséges értelemmel. (9)

Mindezek, lényegüket illetően közösek voltak a törvény alatti hívőkkel is; (10) de az Újszövetség alatt a keresztyének szabadsága tovább bővült a szertartási törvények igájától való szabadságukkal, melynek a zsidó egyház⁴⁸ alá volt vetve, valamint azzal, hogy nagyobb bátorsággal járulhatnak a kegyelem trónjához, és Isten szabad Lelkének teljesebb közlésében részesülnek, mint amennyire a hívőknek a törvény alatt rendszerint részük volt abban. (11)

1) Gal 3:13.

2) Gal 1:4.

3) ApCsel 26:18.

4) Róm 8:3.

5) Róm 8:28.

6) 1Kor 15:54–57.

7) 1Thessz 1:10.

8) Róm 8:15.

9) Lk 1:73–75; 1Jn 4:18.

10) Gal 3:9,14.

11) Jn 7:38,39; Zsid 10:19–21.

2. Egyedül Isten a lelkiismeret Ura, (12) és szabadnak hagyta meg azt az emberek tanításaitól és parancsolataitól, melyek bármilyen dologban ellentétesek az Ő Igéjével, vagy nincsenek benne foglalva. (13) Úgyhogy ilyen tanításokat hinni vagy ilyen parancsolatoknak engedelmeskedni

⁴⁸ Krisztus mindenkori egyházának Ószövetség alatti, zsidó része.

lelkiismeretből fakadóan, az a lelkiismeret igazi szabadságának elárulása;⁴⁹ (14) és egy implicit hitnek,⁵⁰ egy abszolút és vak engedelmességnek a megkövetelése, az a lelkiismeret és szintúgy az értelem szabadságának a lerombolása. (15)

12) Jak 4:12; Róm 14:4.

13) ApCsel 4:19; 5:29; 1Kor 7:23; Mt 15:9.

14) Kol 2:20,22,23.

15) 1Kor 3:5; 2Kor 1:24.

3. Akik a keresztyén szabadság ürügyén bármilyen bűnt gyakorolnak, vagy bármilyen bűnös kívánságot dédelgetnek, minthogy ők ezáltal elferdítik az evangélium kegyelmének a fő célját a saját pusztulásukra, (16) így teljesen lerombolják a keresztyén szabadság célját, amely az, hogy az összes ellenségünk kezéből megszabadulva szolgálhassuk az Urat félelem nélkül, szentségben és igazságban Őelőtte, életünk minden napján. (17)

16) Róm 6:1,2.

17) Gal 5:13; 2Pt 2:18–21.

22. fejezet – A vallásos istentiszteletről és a nyugalomnapról⁵¹

1. A természet világossága megmutatja, hogy van egy Isten, aki mindennek feletti uralommal és szuverenitással rendelkezik; igazságos, jó és jót cselekszik mindenkivel; és ezért Őt félni, szeretni, dicsőíteni kell, Őt kell segítségül hívni, Őbenne kell bízni, és Őt kell szolgálni teljes szívből és teljes lélekből és teljes erőből. (1) Az igaz Isten tiszteletének elfogadható módját viszont Ő maga állapította meg, (2) és behatárolta azt az Ő saját kinyilatkoztatott akarata által úgy, hogy nem lehet Őt tisztelni emberek elképzelései és elgondolásai, sem a Sátán sugallatai szerint, semmilyen látható ábrázolás alatt, vagy bármilyen más módon, ami nincs előírva a Szentírásban. (3)

1) Jer 10:7; Mk 12:33.

2) 5Móz 12:32.⁵²

3) 2Móz 20:4–6.

2. Vallásos tiszteletet az Atya, Fiú és Szentlélek Istennek kell adni, és egyedül Neki; (4) és nem az angyaloknak, szenteknek, vagy bármilyen más teremtménynek; (5) és a bukás óta nem közbenjáró nélkül, (6) nem is bárki másnak a közbenjárásában, hanem csakis Krisztusében. (7)

⁴⁹ Lelkiismeretből fakadóan tenni valamit azt jelenti, hogy azért tesszük, mert meggyőződésünk szerint az a helyes dolog. Végző soron egyedül Isten az, akinek a tökéletes jelleme és az abból fakadó jó törvénye megmutatja azt, hogy mi helyes és mi helytelen. A lelkiismeretünket tehát Isten Igéje köti, viszont minden egyéb, attól eltérő vagy azon túlmenő emberi parancsolat vagy hagyomány kötelékétől szabad a lelkiismeretünk.

⁵⁰ Angolul: „implicit faith”. Ez arra a római katolikus elképzelésre (*fides implicita*) utal, mely szerint, a keresztyén ember implicit módon hiszi az egyház tanítását, azaz fenntartás nélkül elhisz bármit, amit a római egyház hisz, és ehhez nem szükséges, hogy minden tanítást személyesen ismerjen és így explicit módon higgyen.

⁵¹ Az eredeti szövegben az Ószövetség héber שַׁבָּת szavának angolosított változata szerepel: „sabbath”. Ezt a szót a magyar Bibliákban általában a „szombat” vagy „nyugalomnap” szavakkal fordítják.

⁵² Az 5Móz 12:32 az 5Móz 13:1-nek felel meg a RÚF 2014 kiadásában.

- 4) Mt 4:9,10; Jn 5:23; Mt 28:19.
- 5) Róm 1:25; Kol 2:18; Jel 19:10.
- 6) Jn 14:6.
- 7) 1Tim 2:5.

3. Isten minden embertől megkívánja az imádságot hálaadással, aminthogy ez egy része a természetes istentiszteletnek. (8) Ahhoz azonban, hogy elfogadható legyen, a Fiú nevében kell végezni, (9) a Lélek segítségével által, (10) az Ő akarata szerint; (11) értelemmel, tisztelettel, alázattal, buzgósággal, hittel, szeretettel és állhatatossággal; és ha másokkal együtt történik, ismert nyelven. (12)

- 8) Zsolt 95:1–7; 65:2.
- 9) Jn 14:13,14.
- 10) Róm 8:26.
- 11) 1Jn 5:14.
- 12) 1Kor 14:16,17.

4. Imádkozni kell törvényes dolgokért és mindenféle emberért, aki él, vagy aki élni fog ezután; (13) de nem⁵³ a halottakért, (14) sem azokért, akikről tudni lehet, hogy elkövették a halálos bűnt. (15)

- 13) 1Tim 2:1,2; 2Sám 7:29.
- 14) 2Sám 12:21–23.
- 15) 1Jn 5:16.

5. A Szentírás olvasása, (16) Isten Igéjének hirdetése és hallgatása, (17) egymás tanítása és intése zsoltárokkal, himnuszokkal és lelki énekekkel, szívünkben hálaadással való éneklés az Úrnak; (18) ahogyan a bemerítés (19) és az úrvacsora kiszolgáltatása is, (20) mind részei Isten vallásos tisztületének, amiket Neki való engedelmességben kell végezni, értelemmel, hittel, tisztelettel és istenfélelemmel; azonfelül különleges alkalmakkor ünnepélyes megalázkodást kell gyakorolni böjtölésekkel (21) és hálaadásokkal, szent és vallásos módon. (22)

- 16) 1Tim 4:13.
- 17) 2Tim 4:2; Lk 8:18.
- 18) Kol 3:16; Ef 5:19.
- 19) Mt 28:19,20.
- 20) 1Kor 11:26.
- 21) Eszt 4:16; Jóel 2:12.
- 22) 2Móz 15:1–9; Zsolt 107.

6. Sem az imádság, sem a vallásos istentisztelet semelyik másik része sincsen most, az evangélium alatt hozzákötve bármilyen helyhez, nem is válik elfogadhatóbbá bármilyen helytől, ahol azt végzik, vagy ahová az irányul; hanem Istent mindenhol lélekben és igazságban kell imádni; (23) ahogyan

⁵³ A bekezdés első felében lévő felszólítás angolul: „prayer is to be made”, amelynek jelentése: „imádkozni kell”. A bekezdés második felében lévő felszólítás angolul: „but not”, amelynek jelentése: „de nem”, ami az első felében lévő felszólítással van szembeállítva, és angolul úgy is értelmezhető, hogy „but not to be made”, amelynek jelentése az lenne, hogy: „de nem szabad”, és nem pusztán az, hogy „de nem kell”.

szűk körben családokban (24) naponként, (25) és titokban mindenki egymagában; (26) úgy ünnepélyesebben a nyilvános összejöveteleken, melyeket sem gondatlanul, sem szándékosan elhanyagolni vagy elhagyni nem szabad, ha Isten az Ő Igéje vagy gondviselése által ezekre hív. (27)

23) Jn 4:21; Mal 1:11; 1Tim 2:8.

24) ApCsel 10:2.

25) Mt 6:11; Zsolt 55:17.

26) Mt 6:6.

27) Zsid 10:25; ApCsel 2:42.

7. Amiként a természet törvénye, hogy Isten rendelése folytán általánosságban az időnek egy hányada el legyen különítve Isten tiszteletére, úgy az Ő Igéje által egy pozitív,⁵⁴ erkölcsi és állandó parancsolatban, minden embert minden korban kötelezve, különösképpen kijelölt egy napot a hétből nyugalomnapnak, hogy az Neki legyen szentelve, (28) amely a világ kezdetétől Krisztus feltámadásáig a hét utolsó napja volt, és Krisztus feltámadásától a hét első napjára lett változtatva, melyet az Úr napjának hívnak; (29) és ennek folytatódnia kell a világ végezetéig keresztyén nyugalomnapként, minthogy a hét utolsó napjának a megtartása eltöröltetett.

28) 2Móz 20:8.

29) 1Kor 16:1,2; ApCsel 20:7; Jel 1:10.

8. A nyugalomnap akkor van megszentelve az Úrnak, ha az emberek, szívük kellőképpen való felkészítése és hétköznapi ügyeik előzetes elrendezése után, nemcsak szent pihenést tartanak egész nap a saját világi foglalkozásaikkal és kikapcsolódásaikkal kapcsolatos munkáiktól, szavaiktól és gondolataiktól, (30) hanem ezenfelül egész idő alatt az Ő tiszteletének nyilvános és egyéni gyakorlásában foglalatoskodnak, valamint a szükség és irgalom feladataiban. (31)

30) Ézs 58:13; Neh 13:15–22.

31) Mt 12:1–13.

23. fejezet – A törvényes eskükről és fogadalmakról⁵⁵

1. A törvényes eskü része a vallásos istentiszteletnek, melyben az esküt tevő személy igazságban, igazságosságban és ítélőképességben ünnepélyesen hívja Istent, hogy legyen tanúja annak, amit esküszik, (1) és hogy annak igaz vagy hamis volta szerint ítélje őt. (2)

1) 2Móz 20:7; 5Móz 10:20; Jer 4:2.

⁵⁴ Angolul: „positive”, amely eredetileg a latin *positus* szóból származik, melynek jelentése: „meghatározott”, „elrendelt”. Míg a természet törvénye, más néven a szívbe írt törvény minden ember számára ismert, addig a pozitív parancsolat olyan további, kifejezett felszólítás, amely nem derül ki a szívbe írt törvényből, hanem Isten még külön kijelenti.

⁵⁵ Angolul: „oaths and vows”. A Biblia eredeti szóhasználata ezeket megkülönbözteti egymástól. Az eskük vagy akár átkok Isten jelenlétében egy másik embernek tett ígéretekre vonatkoznak (angolul „oaths”, héberül előfordulhat mint שְׁבוּעָה, שְׁבוּעָה, vagy akár mint אָלֶה, görögül pedig mint ορκίζω, ομνύω, επιορκέω, ορκος, ορκωμοσια). A fogadalmak közvetlenül Istennek tett ígéretekre vonatkoznak (angolul „vows”, héberül előfordulhat mint וָדָר, אָסַר, görögül pedig mint ευχνη).

2) 2Krón 6:22,23.

2. Egyedül Isten neve az, amelyre az embereknek szabad esküdni; és abban azt mindennemű szent félelemmel és tisztelettel kell használni; ennél fogva hiábavalóan vagy elhamarkodottan esküdni arra a dicsőséges és félelmetes névre, vagy egyáltalán bármilyen más dologra esküdni bűnös és utálandó; (3) mégis súlyos és nyomatékos ügyekben, az igazság megerősítése és minden viszálykodás befejezése végett, Isten Igéje igazolja az esküt; (4) így ha a törvényes hatóság elrendel egy törvényes esküt ilyen ügyekben, azt meg kell tenni. (5)

3) Mt 5:34,37; Jak 5:12.

4) Zsid 6:16; 2Kor 1:23.

5) Neh 13:25.

3. Bárki, aki az Isten Igéje által igazolt esküt tesz, kellőképpen meg kell, hogy fontolja egy ilyen ünnepélyes cselekedet súlyosságát, és abban kizárólag azt szabad kijelentenie, amiről tudja, hogy igaz; mivel az elhamarkodott, hamis és hiábavaló eskük ingerlik az Urat, és miattuk gyászol ez a föld. (6)

6) 3Móz 19:12; Jer 23:10.

4. Egy esküt a szavak világos és általános értelmében kell tenni, kétértelműség vagy gondolatban való fenntartás nélkül. (7)

7) Zsolt 24:4.

5. Egy fogadalmat, melyet semmilyen teremtmény felé nem szabad tenni, hanem csakis Istennek, mindennemű vallásos gondossággal és hűséggel kell tenni és teljesíteni; (8) de a pápista szerzetesi fogadalmak állandó egyedülálló életről, (9) vallott szegénységről⁵⁶ (10) és reguláris⁵⁷ engedelmességről, olyan távol vannak attól, hogy egy magasabb tökéletesség fokozatai legyenek, hogy azok babonás és bűnös csapdák, amelyekbe egyetlen keresztyén sem keverheti bele magát. (11)

8) Zsolt 76:11; 1Móz 28:20–22.

9) 1Kor 7:2,9.

10) Ef 4:28.

11) Mt 19:11.

24. fejezet – A polgári hatóságról

1. Isten, az egész világ legfőbb Ura és Királya, polgári hatóságokat rendelt, hogy Maga alatt, az emberek fölött legyenek, az Ő saját dicsőségére és a közjó érdekében; és evégre felfegyverezte őket a kard hatalmával, a védelmére és bátorítására azoknak, akik jót cselekszenek, valamint a gonosztevők megbüntetésére. (1)

⁵⁶ A *Hitvallás* itt a szegénységi fogadalomban tudatosan vállalt szegénységre utal.

⁵⁷ Szerzetesrendi reguláknak való engedelmisség.

1) Róm 13:1–4.

2. Keresztyének számára törvényes dolog hatósági hivatalt elfogadni és ellátni, ha erre hívatnak; melynek az igazgatásában – aminthogy nekik különösképpen kell az igazságosságot és békét fenntartani (2) minden egyes királyság⁵⁸ egészséges törvényeinek és a közjónak megfelelően, úgyhogy ebből a célból – most, az Újszövetség alatt, törvényesen háborút viselhetnek igazságos és szükséges helyzetekben. (3)

2) 2Sám 23:3; Zsolt 82:3,4.

3) Lk 3:14.

3. Minthogy a polgári hatóságokat Isten állította fel a fent említett célok érdekében; minden általuk parancsolt törvényes dologban alá kell vetnünk magunkat az Úrban, nem csak a haragért, hanem a lelkiismeretért; (4) és könyörgéseket és imádságokat kell tartanunk királyokért és minden hatalomban levőkért, hogy csendes és békés életet élhessünk alattuk, teljes istenfélelemben és tisztességben. (5)

4) Róm 13:5–7; 1Pt 2:17.

5) 1Tim 2:1,2.

25. fejezet – A házasságról

1. Házasság egy férfi és egy nő között kell, hogy legyen; sem az nem törvényes bármelyik férfi számára, hogy egynél több felesége legyen, sem bármelyik nő számára, hogy egynél több férje legyen egyszerre. (1)

1) 1Móz 2:24; Mal 2:15; Mt 19:5,6.

2. A házasság a férj és feleség kölcsönös segítésére, (2) az emberiség törvényes utódokkal való gyarapodására (3) és a tisztátalanság megelőzésére lett elrendelve. (4)

2) 1Móz 2:18.

3) 1Móz 1:28.

4) 1Kor 7:2,9.

3. Mindenféle emberek számára törvényes dolog megházasodni, akik ítélőképességgel beleegyezésüket tudják adni; (5) mégis a keresztyéneknek kötelességük az Úrban házasodni; (6) és ezért azoknak, akik az igaz vallást vallják, nem szabad hitetlenekkel vagy bálványimádókkal házasodniuk, sem nem szabad az istenfélőknek felemás igában lenniük azáltal, hogy olyanokkal házasodnak össze, akik gonoszak életvitelükben, vagy kárhozatos eretnokséget tartanak fenn. (7)

5) Zsid 13:4; 1Tim 4:3.

⁵⁸ A *Hitvallás* megírása idején a királyság elterjedt államforma volt. A *Hitvallásban* lefektetett alapelvek egyéb államformákban működő országok esetében is alkalmazhatók.

6) 1Kor 7:39.

7) Neh 13:25–27.

4. Házasságnak nem szabad az Igében megtiltott vérségi vagy rokonsági fokon belül lennie; (8) sem nem lehet soha az ilyen vérfertőző házasságokat törvényessé tenni, semmilyen emberi törvény vagy a felek beleegyezése által, hogy azok a személyek együtt élhessenek mint férj és feleség. (9)

8) 3Móz 18.

9) Mk 6:18; 1Kor 5:1.

26. fejezet – Az egyházzól

1. A katolikus⁵⁹ vagy egyetemes egyház, mely (tekintettel a kegyelem Lelkének és igazságának belső munkálkodására) láthatatlannak nevezhető, a választottak teljes számából áll, akik egybe voltak, vannak vagy lesznek gyűjtve Krisztus, annak feje alatt; és a jegyese, a teste, a teljessége Őneki, aki mindeneket betölt mindenekben. (1)

1) Zsid 12:23; Kol 1:18; Ef 1:10,22,23; 5:23,27,32.

2. Az egész világon mindazokat a személyeket, akik vallják az evangélium hitét és annak megfelelően az Istennek való engedelmséget Krisztus által, akik nem rombolják le a maguk hitvallását semmilyen, az alapot kiforgató tévelygésekkel, vagy a magaviselet szentségtelenségével, látható szenteknek nevezik és lehet nevezni; (2) és ilyenekből kell állnia minden egyes gyülekezetnek. (3)

2) 1Kor 1:2; ApCsel 11:26.

3) Róm 1:7; Ef 1:20–22.

3. A legtisztább gyülekezetek is az ég alatt ki vannak téve keveredésnek és tévedésnek; (4) és némelyek annyira elkorcsosultak, hogy már nem Krisztus gyülekezetei, hanem a Sátán zsinagógái lettek; (5) mindazonáltal Krisztusnak mindig volt, és mindig lesz királysága ebben a világban, annak végezetéig, azokból, akik hisznek Benne és vallást tesznek az Ő nevééről. (6)

4) 1Kor 5; Jel 2,3.

5) Jel 18:2; 2Thessz 2:11,12.

6) Mt 16:18; Zsolt 72:17; 102:28; Jel 12:17.

4. Az Úr Jézus Krisztus az egyház feje, akire az Atya rendeléséből, legfőbb és szuverén módon ráruházott minden hatalom az egyház elhívására, megalapítására, elrendelésére és kormányzására; (7) a római pápa semmilyen értelemben sem lehet a feje annak, hanem ő az az antikrisztus, a bűnnek az az embere és a kárhozat fia, aki felmagasztalja magát az egyházban Krisztussal szemben és minden ellen, ami Istennek mondatik; akit az Úr megsemmisít az Ő eljövételének fényességével. (8)

⁵⁹ A katolikus szó jelentése: egyetemes. Ez itt nem az úgynevezett *római katolikus* egyházra utal. Krisztus katolikus egyháza nem a római, a római egyház pedig valójában nem katolikus.

7) Kol 1:18; Mt 28:18–20; Ef 4:11,12.

8) 2Thessz 2:3–9.

5. E hatalomnak a végrehajtásában, amellyel így megbízott, az Úr Jézus kihívja a világból Magához – az Ő Igéjének a szolgálatán keresztül, a Lelke által – azokat, akiket Neki adott az Ő Atyja, (9) hogy Őelőtte járjanak az engedelmesség minden útján, amelyet előír nekik az Igéjében. (10) Azoknak, akik így elhívtak, Ő azt parancsolja, hogy járjanak együtt konkrét társaságokban vagy gyülekezetekben, az ő kölcsönös épülésükre, és annak a nyilvános istentiszteletnek a megfelelő végzésére, amelyet Ő megkíván tőlük a világban. (11)

9) Jn 10:16; 12:32.

10) Mt 28:20.

11) Mt 18:15–20.

6. Ezeknek a gyülekezeteknek a tagjai elhívás szerint szentek, akik láthatóan kinyilvánítják és bizonyítják (hitvallásukban és életvitelükben és ezek által) az engedelmességüket Krisztus ama elhívásának; (12) és készségesen beleegyeznek, hogy együtt járjanak, Krisztus rendelkezése szerint; átadva magukat az Úrnak és egymásnak, Isten akaratából, az evangélium rendelkezéseinek⁶⁰ való vallott alávetettségben. (13)

12) Róm 1:7; 1Kor 1:2.

13) ApCsel 2:41,42; 5:13,14; 2Kor 9:13.

7. Ezen gyülekezetek mindegyikének, melyek ekképpen gyűltek össze, az Ő Igéjében kijelentett értelmének megfelelően, megadta mindazt a hatalmat és tekintélyt, ami bármilyen módon szükséges ahhoz, hogy fenntartsák az istentiszteletben és fegyelemben azt a rendet, amit Ő állapított meg számukra, hogy megtartsák; parancsolatokkal és előírásokkal azon hatalom kellő és helyes gyakorlására és végrehajtására. (14)

14) Mt 18:17,18; 1Kor 5:4,5,13; 2Kor 2:6–8.

8. Egy konkrét gyülekezet, mely Krisztus értelme szerint gyűlik össze és teljesen aszerint szerveződik, tisztségviselőkből és tagokból áll; és a tisztségviselők – akiket Krisztus kijelölt, hogy a gyülekezet (mely ilyen módon hívatott és összegyűlt) kiválassza és elkülönítse őket a rendelkezések különleges kiszolgáltatására, valamint a hatalom vagy köteletség végrehajtására, amivel Ő megbízza őket, vagy amire elhívja őket, hogy ez folytatódjon a világ végezetéig – püspökök vagy vének, valamint diakónusok. (15)

15) ApCsel 20:17; Fil 1:1.

9. A Krisztus által kijelölt módja bármely személy elhívásának – akit a Szentlélek alkalmassá tett és akinek ajándékot adott – püspök vagy vén tisztségére egy gyülekezetben az, hogy magának a gyülekezetnek a közös szavazásával legyen megválasztva erre; (16) és ünnepélyesen legyen elkülönítve böjtöléssel és imádkozással, a gyülekezet vénei testületének kézrátételével, ha van

⁶⁰ Ilyen rendelés a bemelegítés és az úrvacsora.

bármilyen, korábban megalakult abban;⁶¹ (17) és egy diakónuséra az, hogy hasonló szavazással legyen megválasztva, és legyen elkülönítve imádkozással és hasonló kézrátétellel. (18)

16) ApCsel 14:23.

17) 1Tim 4:14.

18) ApCsel 6:3,5,6.

10. Minthogy a pásztoroknak az a munkája, hogy állandó figyelmet fordítsanak Krisztus szolgálatára az Ő gyülekezeteiben, az Ige és imádság szolgálatában, vigyázva a lelkeikre, mint akiknek számot kell adniuk Neki; (19) a gyülekezetekre hárul, akiknek szolgálnak, nemcsak hogy megadjanak nekik minden kellő tiszteletet, hanem ezenfelül hogy minden javukból részesítsék őket képességeik szerint, (20) úgy, hogy kényelmes ellátásuk legyen, anélkül, hogy ők maguk világi ügyekbe bonyolódnának; (21) és ezenfelül hogy képesek legyenek vendégszeretetet gyakorolni mások felé; (22) és ezt megköveteli a természet törvénye, valamint a mi Urunk Jézus kifejezett parancsa, aki elrendelte, hogy akik az evangéliumot hirdetik, az evangéliumból éljenek. (23)

19) ApCsel 6:4; Zsid 13:17.

20) 1Tim 5:17,18; Gal 6:6,7.

21) 2Tim 2:4.

22) 1Tim 3:2.

23) 1Kor 9:6–14.

11. Habár a gyülekezetek püspökeire vagy pásztoraira hárul, hogy készek legyenek⁶² az Ige hirdetésére tisztségüknél fogva, mégis az Ige hirdetésének munkája nem korlátozódik olyan sajátosan rájuk, hanem mások, akiknek a Szentlélek szintén ajándékot adott és akiket alkalmassá tett erre, és akiket jóváhagyott és elhívott a gyülekezet, végezhetik és végezniük kell azt. (24)

24) ApCsel 11:19–21; 1Pt 4:10,11.

12. Ahogy minden hívőnek kötelessége, hogy csatlakozzon konkrét gyülekezetekhez, amikor és ahol lehetősége van így tenni; úgy mindazok, akik befogadást nyernek egy gyülekezet kiváltságaiba, annak fegyelmezése és kormányzása alatt is vannak, Krisztus szabálya szerint. (25)

25) 1Thessz 5:14; 2Thessz 3:6,14,15.

13. Semelyik gyülekezeti tagnak sem szabad semmilyen, általa elszenvedett sérelem esetén – miután teljesítette a tőle elvárt kötelességet azon személy iránt, aki megsértette – megzavarnia semmilyen gyülekezeti rendet, vagy távol tartania magát a gyülekezet összejöveteleitől vagy bármilyen rendelés kiszolgáltatásától, amiatt, hogy ilyen sérelem érte bármelyik tagtársától, hanem Krisztusra kell várnia a gyülekezet további eljárásában. (26)

26) Mt 18:15–17; Ef 4:2,3.

⁶¹ Azaz: ha már van ilyen korábban megalakult testület, vagyis egy vagy több vén abban a gyülekezetben.

⁶² Angolul: „to be instant in”. Másik értelmezési lehetőség: állhatatosan, buzgón végezzék az Ige hirdetését.

14. Ahogyan mindegyik gyülekezetnek és minden tagjának kötelessége, hogy folyamatosan imádkozzanak Krisztus minden gyülekezetének a javáért és jólétéért mindenütt, (27) és minden alkalommal előmozdítsák mindegyiket a területeik és elhívásaik határain belül,⁶³ ajándékaik és kegyelmeik gyakorlásával, úgy a gyülekezeteknek – ha Isten gondviselése által plántálódnak, ahogy lehetőségük és kedvező alkalmuk van rá – közösséget kell tartaniuk maguk között a békességükért, szeretetben való növekedésükért és kölcsönös épülésükért. (28)

27) Ef 6:18; Zsolt 122:6.

28) 3Jn 8–10; Róm 16:1,2.

15. Nehézségek vagy nézeteltérések esetében – akár tanítás, akár irányítás terén –, amelyekben akár a gyülekezetek általánosan érintettek, akár bármely egyes gyülekezet, a békességük, egységük és épülésük tekintetében; vagy bármely gyülekezet bármelyik tagját vagy tagjait sérelem éri bármilyen, fegyelmezésben való eljárásban vagy eljárás által, amely nem felel meg az igazságnak és rendnek: Krisztus értelme szerint való, hogy sok, együttesen közösséget tartó gyülekezet a követek által összeüljön, hogy megfontolják a nézeteltérésnek azt az ügyét, és tanácsukat adják abban vagy azzal kapcsolatban, hogy azt közöljék valamennyi érintett gyülekezettel; (29) jóllehet ezek az összegyűlt követek nincsenek megbízva semmilyen tulajdonképpeni gyülekezeti hatalommal; vagy bármilyen hatáskörrel maguk a gyülekezetek felett, hogy bármilyen fegyelmezést gyakoroljanak akár bármely gyülekezetek, akár személyek felett; vagy hogy rákényszerítsék határozatukat a gyülekezetekre vagy tisztségviselőkre. (30)

29) ApCsel 15:2,4,6,22,23,25.

30) 2Kor 1:24; 1Jn 4:1.

27. fejezet – A szentek közösségéről

1. Az összes szenteknek – akik Jézus Krisztussal, az ő fejükkel egyesültek, az Ő Lelke és hit által, bár nem válnak ezáltal egy személlyé Vele – közösségük van az Ő kegyelmeiben⁶⁴, szenvedéseiben, halálában, feltámadásában és dicsőségében; (1) és egymással szeretetben egyesülve közösségük van egymás ajándékaiban és kegyelmeiben, (2) és kötelesek végezni rendezett módon azokat a közösségi és egyéni feladatokat, melyek az ő kölcsönös javukat szolgálják, mind a belső, mind a külső emberben. (3)

1) 1Jn 1:3; Jn 1:16; Fil 3:10; Róm 6:5,6.

2) Ef 4:15,16; 1Kor 12:7; 3:21–23.

3) 1Thessz 5:11,14; Róm 1:12; 1Jn 3:17,18; Gal 6:10.

2. A szentek hitvallásuk szerint kötelesek fenntartani egy szent közösséget és kapcsolatot Isten tiszteletében, és olyan egyéb lelki szolgálatok végzésében, melyek az ő kölcsönös épülésükre

⁶³ A *Hitvallás* itt tekintettel van arra, hogy egy gyülekezet nem tud mindenütt minden más gyülekezettel ugyanúgy támogató kapcsolatban állni. Ezért az egyes gyülekezetek olyan területeken és módon működjenek együtt és tartsanak közösséget egymással, ahogyan erre elhívásuk és lehetőségük van.

⁶⁴ Ezek a kegyelmek Krisztus megváltásából származó kegyelmi ajándékok, áldások, előnyök; például lelki élet, megigazulás, megszentelődés, feltámadás örök életre.

irányulnak; (4) ahogyan továbbá egymás külső dolgokban való segítésében különféle képességeik és szükségleteik szerint; (5) amely közösséget, az evangélium szabálya szerint – bár különösképpen abban a viszonyban kell gyakorolniuk, amelyben állnak, akár családokban, (6) akár gyülekezetekben, (7) mégis, ahogy Isten alkalmat kínál rá – ki kell terjeszteni a hit egész háznépére, mindazokra, akik bárhol segítségül hívják az Úr Jézus nevét; mindazonáltal az ő egymással mint szentekkel való közösségük nem veszi el vagy nem sérti meg a jogcímet vagy tulajdonjogot, amellyel mindegyik ember rendelkezik az ő javai és tulajdonai tekintetében. (8)

4) Zsid 10:24,25; 3:12,13.

5) ApCsel 11:29,30.

6) Ef 6:4.

7) 1Kor 12:14–27.

8) ApCsel 5:4; Ef 4:28.

28. fejezet – A bemerítésről és az úrvacsoráról

1. A bemerítés és az úrvacsora pozitív⁶⁵ és szuverén alapítás rendelkezései, melyeket az Úr Jézus, az egyedüli törvényhozó jelölt ki, hogy folytatódjanak az Ő egyházában a világ végezetéig. (1)

1) Mt 28:19,20; 1Kor 11:26.

2. Ezeket a szent rendelkezéseket csak azok szolgáltatathatják ki, akik alkalmasak és erre elhívottak, Krisztus megbízása szerint. (2)

2) Mt 28:19; 1Kor 4:1.

29. fejezet – A bemerítésről

1. A bemerítés az Újszövetség rendelkezése, melyet Jézus Krisztus rendelt el, hogy a bemerítkező fél számára jelképe legyen a Vele való közösségének az Ő halálában és feltámadásában, az Őbelé való beoltatásának, (3) a bűnök bocsánatának, (4) és annak, hogy átadta magát Istennek, Jézus Krisztus által, hogy új életben éljen és járjon. (5)

3) Róm 6:3–5; Kol 2:12; Gal 3:27.

4) Mk 1:4; ApCsel 22:16.

5) Róm 6:4.

2. Csak azok a megfelelő alanyai ennek a rendelkezésnek, akik ténylegesen vallást tesznek az Istenhez való megtérésről, a mi Urunk Jézusba vetett hitről és Neki való engedelmességről. (6)

⁶⁵ Angolul: „positive”, amely eredetileg a latin *positus* szóból származik, melynek jelentése: „meghatározott”, „elrendelt”. Míg a természet törvénye, más néven a szívbe írt törvény minden ember számára ismert, addig a pozitív alapítás vagy rendelkezés olyan további, kifejezett rendelkezés, amely nem derül ki a szívbe írt törvényből, hanem Isten még külön kijelenti.

6) Mk 16:16; ApCsel 8:36,37.

3. A külső elem, amelyet ebben a rendelésben használni kell, a víz, amelybe az illetőt be kell meríteni, az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében. (7)

7) Mt 28:19,20; ApCsel 8:38.

4. A személy vízbe való alámerítése vagy bemártása szükséges ezen rendelés megfelelő kiszolgáltatásához. (8)

8) Mt 3:16; Jn 3:23.

30. fejezet – Az úrvacsoráról

1. Az Úr Jézus vacsoráját Ő maga alapította ugyanazon az éjszakán, amelyen elárultatott, hogy megtartsák az Ő gyülekezeteiben a világ végezetéig, az Ő halálában való Önnön áldozatának állandó emlékeztére és bemutatására, (1) a hívők hitének megerősítésére annak minden jótéteményében, a lelki táplálásukra és Őbenne való növekedésükre, a további elkötelezettségük érdekében mindazon feladatokban és feladatok iránt, melyekkel tartoznak Neki; valamint hogy a Vele és egymással való közösségük köteleke és záloga legyen. (2)

1) 1Kor 11:23–26.

2) 1Kor 10:16,17,21.

2. Ebben a rendelésben Krisztus nincsen felajánlva az Ő Atyjának, és egyáltalán nem történik semmilyen valódi áldozat az élők vagy holtak bűnének bocsánatára, hanem csupán megemlékezés ama – Önmagának az Önmaga által való – egyetlen feláldozásáról a kereszten, egyszer s mindenkorra; (3) valamint minden lehetséges dicséret lelki felajánlása Istennek ugyanezért. (4) Úgyhogy a pópista miseáldozat, ahogy ők nevezik azt, a legutálatosabb, sértő Krisztus saját áldozatára nézve, mely az egyedüli engesztelés a választottak minden bűnéért.

3) Zsid 9:25,26,28.

4) 1Kor 11:24; Mt 26:26,27.

3. Az Úr Jézus ebben a rendelésben kijelölte az Ő szolgálattevőit, hogy imádkozzanak és áldják meg a kenyér és bor jegyeit, és ezáltal közönségestől szent használatra különítsék el azokat, valamint hogy vegyék és törjék meg a kenyeret; hogy vegyék a poharat, (5) és hogy – magukat is részesítve azokban – mindkettőt adják az úrvacsorázóknak.

5) 1Kor 11:23–26, stb.

4. A pohár megtagadása az emberektől, a jegyek imádata, azoknak a felemelése vagy körbehordozása imádás céljából, és azok bármilyen színlelt vallásos használatra való félretétele mind ellentétesek e rendelés természetével és Krisztusnak az alapításával. (6)

6) Mt 26:26–28; 15:9; 2Móz 20:4,5.

5. A külső jegyeknek ebben a rendelkezésben – megfelelően elkülönítve a Krisztus által elrendelt használatra – olyan kapcsolatuk van Ővele mint megfeszítéssel, hogy olykor azok valóságosan, bár képletesen használt kifejezésekkel az általuk ábrázolt dolgok nevén vannak nevezve, azaz mint Krisztus teste és vére, (7) jöllehet lényegben és természetben továbbra is valóságosan csak kenyér és bor maradnak, amiként előtte voltak. (8)

7) 1Kor 11:27.

8) 1Kor 11:26–28.

6. Az a tan, mely fenntartja a kenyér és bor lényegének Krisztus testévé és vérévé való átváltozását – amit általánosan transzszubsztanciációnak neveznek – egy pap megszentelése által vagy bármilyen más módon, az nemcsak a Szentírás, (9) hanem még a józan ész és értelem számára is visszataszító, felborítja a rendelkezés természetét, és sokféle babonáságnak, sőt súlyos bálványimádásnak volt – és a jelenben is – az okozója. (10)

9) ApCsel 3:21; Lk 24:6,39.

10) 1Kor 11:24,25.

7. A méltó részesedők, akik külsőleg részesülnek a látható jegyekből ebben a rendelkezésben, ugyanakkor belsőleg is hit által, valóságosan és igazán, mégis nem testileg és fizikailag, hanem lelkileg részesednek és táplálkoznak a megfeszített Krisztusból és az Ő halálának minden jótéteményéből; minthogy Krisztus teste és vére akkor nem fizikailag vagy testileg, hanem lelkileg van jelen a hívők hite számára abban a rendelkezésben, ahogy maguk a jegyek jelen vannak a külső érzékeik számára. (11)

11) 1Kor 10:16; 11:23–26.

8. Minden tudatlan és istentelen személy, aminthogy alkalmatlan arra, hogy közösséget élvezzen Krisztussal, úgy méltatlan az Úr asztalára, és – amíg megmaradnak ilyennek – Őellene való nagy bűn elkövetése nélkül nem részesülhetnek e szent titkokban, és nem is bocsáthatók azokhoz; (12) sőt, bárki, aki méltatlanul részesedik azokban, vétkezik az Úr teste és vére ellen, így ítéletet eszik és iszik önmagának. (13)

12) 2Kor 6:14,15.

13) 1Kor 11:29; Mt 7:6.

31. fejezet – Az ember halál utáni állapotáról és a halottak feltámadásáról

1. Az emberek teste a halál után visszatér a porba és romlást lát; (1) de a lelkük, mely nem hal meg, sem nem alszik, minthogy halhatatlan létezése van, azonnal visszatér Istenhez, aki adta azt. (2) Az

igazak lelkei akkor tökéletessé válva szentségben, befogadtatnak a paradicsomba, ahol Krisztussal vannak, és Isten arcát szemlélik világosságban és dicsőségben, várva a testük teljes megváltására; (3) a gonoszok lelkei pedig a pokolba vettetnek; ahol gyötrelemben és teljes sötétségben maradnak, a nagy nap ítéletére fenntartva; (4) e két helyen kívül, a testüktől elválasztott lelkek számára a Szentírás semmi mást nem ismer.

- 1) 1Móz 3:19; ApCsel 13:36.
- 2) Préd 12:7.
- 3) Lk 23:43; 2Kor 5:1,6,8; Fil 1:23; Zsid 12:23.
- 4) Júd 6,7; 1Pt 3:19; Lk 16:23,24.

2. Az utolsó napon a szentek közül azok, akik életben találtnak, nem fognak elaludni, hanem el fognak változni; (5) és az összes halott fel fog támadni, ugyanazzal a testtel, és nem mással (6) – habár különböző tulajdonságokkal –, mely ismét egyesülni fog a lelkükkel örökre. (7)

- 5) 1Kor 15:51,52; 1Thessz 4:17.
- 6) Jób 19:26,27.
- 7) 1Kor 15:42,43.

3. A hamisak testei Krisztus hatalma által fel fognak támadni gyalázatra; az igazak testei pedig az Ő Lelke által tisztességre, és hasonlóvá fognak válni az Ő saját dicsőséges testéhez. (8)

- 8) ApCsel 24:15; Jn 5:28,29; Fil 3:21.

32. fejezet – Az utolsó ítéletről

1. Isten kijelölt egy napot, amelyen meg fogja ítélni a világot igazságosságban, Jézus Krisztus által; (1) akinek adatott minden hatalom és ítélet az Atyától; amely napon nemcsak az elpártolt angyalok fognak megítéltetni, (2) hanem hasonlóképpen minden személy, aki a földön élt, meg fog jelenni Krisztus ítélőszéke előtt, hogy számot adjon gondolatairól, szavairól és tetteiről, és hogy megjutalmazassék aszerint, amiket e testben cselekedett, vagy jót, vagy gonoszt. (3)

- 1) ApCsel 17:31; Jn 5:22,27.
- 2) 1Kor 6:3; Júd 6.
- 3) 2Kor 5:10; Préd 12:14; Mt 12:36; Róm 14:10,12; Mt 25:32–46.

2. Annak a célja, hogy Isten kijelölte ezt a napot, az, hogy kinyilvánítsa az Ő irgalmának dicsőségét a választottak örök üdvösségében; és az Ő igazságosságának dicsőségét az elvetettek örök kárhozatában, akik gonoszak és engedetlenek; (4) mert akkor az igazak örökkévaló életre fognak bemenni, és az öröm és dicsőség ama teljességében részesülnek örökkévaló jutalommal, az Úr jelenlétében; (5) de a gonoszok, akik nem ismerik Istent, és nem engedelmeskednek Jézus Krisztus evangéliumának, örök gyötrelmekre fognak vettetni, és örök pusztulással bűnhődnek az Úr jelenlététől és az Ő hatalmának dicsőségétől. (6)

- 4) Róm 9:22,23.

5) Mt 25:21,34; 2Tim 4:8.

6) Mt 25:46; Mk 9:48; 2Thessz 1:7–10.

3. Aminthogy Krisztus azt akarja, hogy bizonyosan meg legyünk győződve afelől, hogy lesz ítélet napja, mind azért, hogy elrettentsen minden embert a bűntől, (7) mind pedig az istenfélők nagyobb vigasztalásáért a nyomorúságukban, (8) úgy azt akarja, hogy ama nap ismeretlen legyen az emberek számára, hogy levessenek minden testi bizakodást, és mindig éberek legyenek, mert nem tudják, melyik órában fog eljönni az Úr, (9) és mindig készek legyenek mondani: Jöjj, Úr Jézus; jöjj hamar. (10) Ámen.

7) 2Kor 5:10,11.

8) 2Thessz 1:5–7.

9) Mk 13:35–37; Lk 12:35–40.

10) Jel 22:20.

Egy Függelék⁶⁶

Bárki, aki elolvassa és pártatlanul megfontolja azt, amit az iménti hitvallásunkban állítottunk, könnyen észreveheti, hogy nem csupán abban vagyunk közös állásponton minden más igaz keresztyénnel, hogy Isten Igéje (az igazság Szentírásában kinyilatkoztatva) a hitünk és istentiszteletünk alapja és mércéje. Hanem szorgalmasan törekedtünk arra is, hogy kinyilvánítsuk: a keresztyénség alapvető cikkelyeiben ugyanazokat a dolgokat gondoljuk, és ezért hitünket ugyanazokkal a szavakkal fejeztük ki, amelyeket hasonló alkalommal keresztyének más társaságai mondtak előttünk.

Ezt azért tettük, hogy azok, akik szeretnék megismerni a vallás elveit, amelyeket mi vallunk és gyakorlunk, tőlünk magunktól (akik együttesen egyetértünk ebben a munkában) kaphassanak egy álláspontot, és ne vezessék félre őket akár helytelen beszámoló, vagy némely személyek tudatlansága vagy tévedései, akik ugyanazon név alatt járva, mint mi magunk, alkalmat adhatnak arra, hogy rágalom érje az általunk vallott igazságot.

És bár különbözünk a testvéreinktől, akik gyermekkeresztelők, a bemerítés tárgyában és kiszolgáltatásában, és más olyan körülményekben, amelyek szükségszerű függésben állnak azzal, ahogy megtartjuk ezt a rendelést, és a saját gyülekezeteinket látogatjuk kölcsönös épülésünkre, és azoknak a kötelességeknek és szolgálatoknak a végrehajtására, amelyekkel tartozunk Istennek, és az Ő félelmében egymásnak; mégis nem szeretnénk, ha ebből fakadóan félre lennénk értelmezve, mintha a saját lelkiismeretünknek való elégtétel ebben bármilyen módon sértené vagy elidegenítené a szeretetünket vagy magatartásunkat bárki olyanoktól, akik félik az Urat; hanem azt szeretnénk, hogy, ahogy lehetőségünk van, részt vehessünk és vegyünk azok munkájában, akiket Isten felruházott magunk feletti képességekkel, és alkalmassá tett, és elhívott az *Ige* szolgálatára, buzgón kívánva, hogy mi magunk olyanoknak bizonyuljunk, akik a békességet követik szentséggel, és ezért mindig szemünk előtt tartjuk az apostolnak azt az áldott *Irenicumát*, vagy gyógyító *Igéjét*: Ha valamiben másképpen gondolkoztok, Isten ki fogja jelenteni nektek ezt is; mindazonáltal amire eljutottunk, ugyanazon szabály szerint járunk, ugyanazon értelemben legyünk (*Fil* 3:15,16).

Ne ítéltesék tehát rólunk (mivel sokat írtak már erről a témáról, és mégis folytatjuk ezt a másoktól eltérő gyakorlatunkat), hogy ez makacsságból fakad, hanem inkább, amiképpen az igazság az, hogy mi ebben a legjobb megértésünk szerint imádjuk Istent, tiszta értelemből fakadóan engedelmisséget tanúsítva az Ő parancsainak, azon a módon, amelyet a leginkább összhangban levőnek tartunk az igazság Szentírásával és az ősi gyakorlattal.

Nem illene hozzánk, hogy bármilyen olyan utalást tegyünk, amely olyan látszatot keltene, hogy amit Isten szolgálatában teszünk, az kételkedő lelkiismerettel jár együtt, vagy olyan értelmi beállítottsággal, hogy a jelenre nézve így cselekszünk, annak fenntartásával, hogy másképp fogunk cselekedni a jövőben érettebb megfontolás után; nincs is semmi okunk erre, minthogy teljesen meg vagyunk győződve arról, hogy amit teszünk, az összhangban van Isten akaratával. Mégis szívből indítványozzuk, hogy ha a mi Urunk Jézus bármely szolgája a szelídség lelkületében megpróbál meggyőzni minket bármilyen tévedésről, akár nézetben, akár gyakorlatban, akkor szorgalmasan megfontoljuk érveit; és legfőbb barátunknak tartjuk azt, aki eszköz lesz ahhoz, hogy megtérítsen

⁶⁶ Ez a bemerítésről szóló függelék az eredeti *Hitvalláshoz* volt csatolva, bekerült az első és második 1677-es kiadásokba, és az 1688-as kiadásba, viszont nem került bele az 1699-es nyomtatásba, és utána kimaradt a legtöbb nyomtatásból. James M. Renihan, *To the Judicious and Impartial Reader: Baptist Symbolics Volume 2: A Contextual-Historical Exposition of the Second London Baptist Confession of Faith* (Cape Coral, FL: Founders Press, 2022), 748.

minket bármilyen tévedésből, ami az útjainkban van, mert nem tudunk tudatosan semmit sem tenni az igazság ellen, hanem mindent az igazságért.

Ezért komolyan igyekeztük átgondolni, amiket már kínáltak a megelégtetésünkre ebben a kérdésben; és vonakodunk bármi többet mondani, nehogy úgy ítéltesünk, hogy megújított vitákat kívánunk erről; mégis amennyiben jogosan várható, hogy valamilyen indoklást felmutassunk, hogy miért nem tudjuk elfogadni azt, amit ellenünk felhoztak, olyan tömörséggel, amit az egyértelműség megenged, igyekszünk kielégíteni azok elvárásait, akik átolvassák, amit most ebben a kérdésben is közléseztünk.

1. Ami azokat a keresztyéneket illeti, akik egyetértenek velünk abban, hogy *A halott cselekedetekből való megtérés, és Istenbe és a mi Urunk Jézus Krisztusba vetett hit szükséges a bemelegítő személyekben*; és ezért kipótólják a csecsemő hiányosságát (aki nem képes vallást tenni egyikről sem) mások által, akik vállalják ezeket a dolgokat érte: Bár az egyháztörténelemből tudjuk, hogy ez egy nagyon ősi gyakorlat; mégis figyelembe véve, hogy ugyanaz a Szentírás, amely óva int minket attól, hogy elítéljük testvérünket, akivel együtt mindnyájan Krisztus ítélőszéke előtt fogunk megállni, azt is tanítja nekünk, hogy *Mindenki közülünk számot fog adni magáról Istennek, és bármi, ami nem hitből van, az bűn* (Róm 14:4,10,12,23). Ezért a magunk részéről nem tudunk meggyőződni a saját értelmünkben arról, hogy egy olyan gyakorlatot, mint ez, íratlan hagyományra építsünk. Hanem inkább úgy döntünk a hit és istentisztelet minden kérdésében, hogy a Szentíráshoz fordulunk a nézetünk felvilágosítására, és a gyakorlatunk szabályozására; minthogy biztosak vagyunk abban, hogy egy lelkiismeretes odafigyelés arra a legjobb módszer hibáink és tévedéseink megelőzésére és kijavítására (2Tim 3:16,17). És ha bármi ilyen eset vitatott lesz keresztyének között, mely nem határozható meg világosan a Szentírás által, akkor úgy gondoljuk, hogy a legbiztonságosabb ilyen dolgokat eldöntetlenül hagyni a mi Urunk Jézus második eljöveteléig, ahogyan ezt tették a régi egyházban, amíg nem támadt egy pap az *Urimmal* és *Tummimmal*, aki bizonyossággal tájékoztathatta őket Isten értelméről arra vonatkozóan (*Ezsdrás* 2:62,63).

2. Ami azokat a keresztyén testvéreinket illeti, akik a csecsemők keresztelésére vonatkozó érveiket egy feltételezett szövetségi szentségre vagy egyháztagságra alapozzák, úgy véljük, hogy hiányosak ebben, hogy még ha a szövetségi szentség és tagság úgy is lenne, ahogy feltételezik a hívők csecsemőivel összefüggésben; mégis, a csecsemő keresztelésre vonatkozó semmilyen parancsolat nem következik közvetlenül vagy egyenesen egy ilyen minőségből vagy viszonyból.

Minden intézményesített istentisztelet⁶⁷ a parancsból kapja a jóváhagyását, és azáltal kell azt kormányozni annak minden szükséges körülményében.

Így volt ez a szövetségben, amelyet Isten *Ábrahámmal* és a magjával kötött. Ennek a jele csak a férfiakra lett tulajdonítva, annak ellenére, hogy a női mag ugyanúgy, mint a férfi, a szövetségben benne foglaltatott, és Isten egyházának a része volt; nem is lehetett ezt a jelet feltenni egyetlen férfi csecsemőre, amíg nem lett nyolc napos, jóllehet a szövetségen belül volt életének első pillanatától fogva; sem a halál veszélye, sem bármi más feltételezett szükségszerűség nem indokolta az ő körülmetélését a meghatározott idő előtt, nem is volt semmilyen ok erre; minthogy a népéből való kiszakítás fenyegetése csak a parancs elhanyagolása vagy megvetése esetén állt fenn.

Az igaz *Lót* közeli rokonságban állt *Ábrahámmal* testben, és kortársa volt, mikor ez a szövetség megkötöttet; mégis minthogy nem az ő ágyékából származott, sem nem az ő háznépe családjából való volt (habár *Ábrahámmal* a hit ugyanazon háznépéből való volt), mégis sem *Lót* maga,

⁶⁷ Angolul "All instituted Worship", ami az istentiszteleti elemekre utal (pl. igeolvasás, igehirdetés, imádság, éneklés).

sem bármely utódja (a tőle való leszármazás okán) nem lett megjelölve e szövetség jelével, amely *Ábrahámmal* és a magjával kötött.

Ez elegendő lehet annak megmutatására, hogy ahol egyaránt volt egy kifejezett szövetség és annak egy jele (⁶⁸olyan szövetség, amely elválasztotta azokat a személyeket, akikkel kötött, és minden utódukat a világ teljes maradékától, az Úr számára szent népként, és Isten látható egyházává alkotta őket (bár nem foglalta magában az összes hívőt a világban), mégis ennek a szövetségnek a jele nem lett felhelyezve minden olyan személyre, akik ebben a szövetségben benne voltak, és egyikükre sem a meghatározott időszakig; sem pedig más hűséges szolgálóra Istennek, akik nem *Ábrahámtól* származtak. És következésképpen, hogy pusztán a Törvényadó akaratától függ, hogy meghatározza, hogy mi legyen a jele a szövetségének, kire, mikor és milyen feltételekkel legyen felhelyezve.

Ha testvéreink azt feltételezik, hogy a keresztség a szövetség pecsétje, amelyet Isten minden hívővel köt (amiről a Szentírás teljességgel hallgat), nem törekvünk, hogy vitatkozzunk velük erről; viszont mi úgy gondoljuk, hogy annak a szövetségnek a pecsétje Krisztus Lelkének benne lakozása a meghatározott és egyéni személyekben, akikben Ő lakik, és semmi más; és sem ők, sem mi nem gondoljuk, hogy a bemeztés bármilyen módon helyettesítene a körülmetélés helyében úgy, hogy ugyanolyan (és semmilyen más) szabadsággal, kiterjedéssel vagy feltételekkel bírna, mint amilyenekkel a körülmetélés bírt; mert az csak a férfi gyermekekre volt alkalmas; a bemeztés egy olyan rendelés, amely minden hívő – akár férfi vagy nő – számára alkalmas. Az kiterjedt minden férfira, aki *Ábrahám* házában született, vagy aki az ő pénzével lett megvásárolva, egyenlőképpen azokkal a férfiakkal, akik a saját ágyékából származtak; de a keresztség nem terjed ki olyan mértékben egyetlen igazi keresztyén gyülekezetben sem, amit mi ismerünk, hogy azt kiszolgáltatják az összes szegény, hitetlen szolgának, akiket annak tagjai vásárolnak a szolgálatukra, és befogadják a családjaikba; vagy a gyermekeknek, akik tőlük születtek a házukban.

Vizsont úgy véljük, hogy az érvelés ugyanazon egyenlősége tartható a bemeztés rendelésére, mint a körülmetélésére (2Móz 12:49), *vagyis* egy törvény vonatkozik az idegenekre és az otthon születettek. Ha valaki szeretne befogadtatni Isten házában minden rendelésébe és kiváltságába, az ajtó nyitva áll; ugyanazon feltételek alapján, mint ahogyan bármilyen személy valaha befogadtatott az összes vagy bármely kiváltságba, ami a keresztyén egyházhoz tartozik; minden személy jogosan tarthat igényt hasonló befogadtatásra.

Ami a Szentírásnak ezt a szövegét illeti: *A körülmetélkedést a hite igazságának pecsétjeként kapta, amit még körülmetéletlenül bírt* (Róm 4:11); úgy véljük, ha az apostolok szándékára ezen a helyen kellőképpen figyelünk, akkor ki fog derülni, hogy semmilyen érvet nem lehet onnan meríteni a csecsemőkereszttség érvényesítésére; és mivelhogy egy teljes és korrekt magyarázatát találjuk azoknak a szavaknak abban, amit a tanult Dr. *Lightfoot*⁶⁹ (egy olyan ember, aki nem gyanúsítható elfogultsággal ebben a vitában) adott az ő *Hor. Hebrai* című művében, az 1Kor 7:19-re vonatkozóan, a 42. és 43. oldalon, nagy terjedelemben lemásoljuk a szavait, bármilyen saját kommentár nélkül azokra vonatkozóan.⁷⁰

⁶⁸ Az eredeti szövegben a mondatban két nyitó és csak egy berekesztő zárójel szerepel.

⁶⁹ John Lightfoot (1602-1675) puritán teológus volt, részt vett a csecsemők keresztelését elfogadó Westminsteri hitvallás megírásában.

⁷⁰ A *Hitvallás* Függelékében Dr. Lightfoot írását a szöveg eredeti nyelvén, latinul idézik, és az idézetek angol fordítását is közlik. Az eredeti latin nyelvű mű: John Lightfoot, *Horæ Hebraicæ et Talmudicæ: Impensæ in Epistolam Primum S. Pauli ad Corinthios* (Cantabrigiæ: Excudebat Joan. Field, celeberrimæ Academiæ Typographus, 1664). Ennek eredetileg megjelent angol fordítása: John Lightfoot, *The works of the Reverend and learned John Lightfoot, D.D.*, vol. 2, Part 1, ed. John Strype (London: Printed by William Rawlins, for Richard Chiswell, at the Rose and Crown, in St. Paul's Church Yard, 1684) — a *Hitvallás* Függelékében ettől eltérő

A körülmetélés semmi, ha tekintettel vagyunk az időre, mivel mostanra már nem volt haszna, minthogy az a célja különösen beteljesedett, aminek az érdekében meg lett alapítva; ezt a célt az apostol ezekben a szavakban állítja: *Róma 4:11*, σφραγῖδα stb. Attól tartok azonban, hogy a legtöbb fordítás ezeket nem igazítja elégségesen a körülmetélés céljához és az apostol szándékához, miközben a sajátjából valamit belevisz.

És miután a Doktor bemutatta a szavak különböző változatait, amelyek nagyrészt megegyeznek jelentésben azzal, ami a Bibliáinkban van, így folytatja:

Más változatok is ugyanazt a célt szolgálják; mintha a körülmetélés *Ábrahámnak* az igazságosság pecsétjéül lett volna adva, amelyet még körülmetéletlenül bírt, amit nem fogunk tagadni bizonyos értelemben, de úgy véljük, hogy a körülmetélésnek főként egy egészen más vonatkozása volt.

Engedd meg, hogy így fordítsam a szavakat: *És ő megkapta a körülmetélés jelét, a hit igazságának pecsétjét, ami a körülmetéletlenségben kellett, hogy legyen, Ami kellett, hogy legyen (mondom), nem pedig ami volt; nem az, amit Ábrahám bírt, amikor még körülmetéletlen volt, hanem az, amit a körülmetéletlen magja kellett, hogy bírjon, vagyis a pogányok, akik az eljövendő időben Ábrahám hitét fogják követni.*

Most hát jól gondold meg, milyen alkalommal lett a körülmetélés megalapítva Ábrahám számára, szemeid elé helyezve annak történetét (1Móz 17).

Ez az ígélet először neki lett téve: *Sok nép atyja leszel* (hogy milyen értelemben, azt az apostol elmagyarázza abban a fejezetben), és azután hozzáadódik egy kettős pecsét a dolog megerősítésére, vagyis az *Abrám* név *Ábrahámmra* változtatása és a körülmetélés megalapítása. *Íme, ami engem illet, a szövetségem veled van, és sok nép atyja leszel* (4. vers). Miért lett a neve Ábrahámnak nevezve? Ezen ígélet megpecsételésére. *Sok nép atyja leszel*. És miért lett a körülmetélés megalapítva a számára? Ugyanezen ígélet megpecsételésére. *Sok nép atyja leszel*. Úgyhogy ez az apostol értelmezése, ami leginkább összhangban van a körülmetélés megalapításával: ő kapta a körülmetélés jelét, a hit igazságának pecsétjét, amelyet az eljövendő időben a körülmetéletlenség (vagy a pogányok) kell, hogy bírjon és megkapjon.

Ábrahámnak kettős magja volt: *természetes*, a zsidókból, valamint *hívő*, a hívő pogányokból; a természetes magja meg lett jelölve a körülmetélés jelével, először is valóban a megkülönböztetésükért minden más nemzettől, amikor azok még nem voltak *Ábrahám* magja, de különösen a pogányok hit általi megigazulásáról való megemlékezésre, amikor hosszú idő után Ábrahám magja lesznek. Ezért a körülmetélésnek jogosan kellett megszűnnie, amikor a pogányok be lettek hozva a hitbe, mivelhogy akkor elérte végső és legfőbb célját, és onnantól a *körülmetéltetés semmi*.

Eddig ő, amiről mi buzgón kívánjuk, hogy komolyan meg legyen fontolva, mert nem a tekintélyével érvelünk, hanem a szavaiban levő igazságának bizonyítékával.

3. Bármilyen természetű is legyen az 1Kor 7:12-ben említett gyermekek szentsége, mégis azok, akik arra következtetnek, hogy minden ilyen gyermek (akár csecsemő, akár érettebb korú) ebből

angol fordítást közölnek. A *Hitvallás* Függelékében megjelölt oldalszámok eltérnek az 1664-es latin, illetve az 1684-es angol kiadásoktól. Az itt szereplő magyar változat a *Hitvallás* Függelékében közölt angol fordítás magyar fordítása.

fakadóan közvetlen joggal rendelkezik a bemerítéshez, úgy véljük, többet feltételeznek a következtetésben, mint amennyi a premissákban található.

Mert bár nem határozunk kétségtelenül az apostol szándékáról az itt említett szentségre vonatkozóan, hogy azt mondjuk, hogy az ez vagy az, és semmi más; mégis nyilvánvaló, hogy az apostol ezzel meghatározza nemcsak a törvényességét, hanem a célszerűségét is annak, hogy egy hívő együtt lakjon egy hitetlennel a házasság állapotában.

És úgy gondoljuk, hogy bár az apostol állítása, hogy a hitetlen igatárs a hívő által meg van szentelve, valamivel többet hordoz magában, mint ami két hitetlen pusztá házasságában van, mert bár a házassági szövetség isteni jóváhagyással bír, úgyhogy két hitetlen házasságát törvényes cselekedetté teszi, és a kapcsolatukat és együttélésüket abban a tekintetben szeplőtelenné, mégsem lehet alapja annak, hogy feltételezzük ebből, hogy mindkettőjük vagy valamelyikőjük személye ezáltal meg van szentelve; és az apostol szorgalmazza egy hívőnek az együttélését egy hitetlennel a házasság állapotában azon az alapon, hogy a hitetlen férj *meg van szentelve* a hívő feleség által; mindazonáltal itt egy hívő hitének hatása *száll fel egy alacsonyabbról magasabb felé irányuló viszonyban*, a feleségről a férjre, aki az ő feje, *mielőtt leszállhatna az utódaikra*. És ezért azt mondjuk, bármi is legyen a szentség itt szándékolt természete vagy kiterjedése, úgy véljük, az nem ruházhat a gyermekekre egy közvetlen jogot a keresztséghez; mert akkor az más természetű lenne, és nagyobb kiterjedésű, mint a gyökér és az eredet, amiből származik, mert világos az apostol érveléséből, hogy a szentség nem származhat a gyermeknek csupán az egyik szülő szentségéből; ha akár az apa vagy az anya (az apostol által szándékolt értelemben) szentségtelen vagy tisztátalan, akkor a gyermek is az lesz, ezért egy szent mag létrehozásához szükséges, hogy mindkét szülő meg legyen szentelve; és az apostol határozottan állítja először is, hogy ennek a hívő szülő által kell történnie, még ha a másik nem hívő is; és azután ebből következőleg érvel a gyermekek szentségére vonatkozóan. Ebből következik, hogy mivel a gyermekeknek nincs más szentségük, mint ami mindkét szülőjüktől származik, így nem is lehet semmi joguk ezen szentség által semmilyen lelki kiváltsághoz, csak ahhoz, amiben mindkét szülőjük részesült; és ezért ha a hitetlen szülőnek (bár a hívő szülő által meg van szentelve) ezáltal nincs joga a keresztséghez, akkor azt sem tudjuk elképzelni, hogy van bármi ilyen kiváltság, ami a gyermekekre a születési szentségükből származik.

Azonkívül, ha a szokásos gyakorlat az apostolok napjaiban az lett volna a hívő apa vagy anya számára, hogy minden gyermekét magával viszi, hogy meg legyenek keresztezve, akkor a hívő *korinthusiak* gyermekeinek szentsége egyáltalán nem lett volna kérdéses, amikor ez a levél íródott; hanem lehetett volna érvelni mellette abból, hogy átestek azon a szertartáson, amely az újjászületésüket jelképezte, bár nem származott szentség számukra a szüleiktől az első születésük által; és ez kivételként szolgált volna az apostol következtetésével szemben: *különbő gyermekeitek tisztátalanok lennének*, stb. Azonban minden hívő összes gyermekének a megszentelődéséről ezen rendelkezés által, vagy bármely más módon, mint az előbb említett, a Szentírás teljességgel hallgat.

Azt is még hozzá lehetne tenni, hogy ha ez a születési szentség minden hívő összes gyermekét alkalmassá teszi a keresztség rendelkezésére, akkor az összes többi rendelkezésre miért nem – az Úr vacsorára, amint azt gyakorolták hosszú időn át együttesen? Mert ha ahhoz fordulunk, amit a Szentírás mond általánosságban erről a témáról, akkor azt fogjuk találni, hogy ugyanazok a tulajdonságok, amelyek feljogosítanak bárkit a bemerítkezésre, feljogosítanak az összes rendelkezésben és Isten házában kiváltságaiban való részvételre, amelyek minden hívő számára közősek.

Bárki, aki képes megvizsgálni és megvizsgálja a jó lelkiismeretét Isten iránt, amikor megkeresztelkedik (ahogyan azt mindenkinek tennie kell, aki a maga számára ezt az üdvösség jelévé teszi), képes ugyanezt megtenni minden más istentiszteleti cselekedetben is, amelyet végrehajt.

4. Azok az érvek és következtetések, amelyeket általában felhoznak a csecsemőkereszttség mellett vagy ellen abból a néhány példából, amelyet a Szentírás nyújt nekünk egész családok bemerítkezéséről, csak feltevésen alapulnak; és ezért nem lehetnek önmagukban meggyőzőek egyik oldalról sem; mégis tekintetbe véve, hogy a legtöbb, aki ezzel a témával foglalkozik a csecsemőkereszttség mellett érvelve, ezeket a példákat (ahogyan ők vélik) használja az érvelése előmozdítására; úgy gondoljuk, hogy helyénvaló (hasonló módon, mint az előbb említett esetekben, úgy ebben is) megmutatni az ilyen következtetések érvénytelenségét.

Kornéliusz az egész házával együtt imádta Istent; a börtönőr és Kriszpusz, a zsinagóga fő vezetője is hitt Istenben, minden házukból valóval. Sztefanusz háznépe elkötelezte magát a szentek szolgálatára; úgyhogy ezidáig az imádat és hit párhuzamosan fut a bemerítkezéssel. És ha Lídia házas ember lett volna, amikor hitt, akkor valószínű, hogy az apostol a férjét is megnevezte volna, mint hasonló esetekben, minthogy ő nem csak része, hanem a feje lett volna a bemerített háznépnek.

Ki tud megnevezni bármilyen valószínű magyarázatot arra, hogy miért említ az apostol négy vagy öt háznépet, akik bemerítkeztek, és nem többet? Vagy miért változtatja oly gyakran köszöntési módját (Róm 1:6)⁷¹, néha csak bizonyos, nagy jelentőségű személyeket említve, máskor pedig ilyeneket és a házukban lévő gyülekezetet; a szenteket, akik velük voltak; és azokat, akik *Narcisszushoz* tartoztak, akik az Úrban voltak; ilyen módon üdvözölve akár egész családokat, vagy családok egy részét, vagy csak bizonyos személyeket a családokban, úgy gondolva rájuk, hogy az Úrban voltak? Mert ha szokásos gyakorlat lett volna minden gyermeket megkeresztelni a szüleikkel együtt – sok ezer zsidó volt akkor, aki hitt, és pogányok nagy száma a világ legfontosabb városainak leg többjében, és ilyen sok ezer között több mint valószínű, hogy néhány ezer háznép meg lett volna kereszttelve – miért jelezne akkor az apostol ebben a tekintetben egy családot a zsidók közül, és hármat vagy négyet a pogányok közül, mint egy olyan eset konkrét példait, ami általános volt? Bárki, aki azt feltételezi, hogy szándékosan kizárjuk a gyermekeinket bármilyen ígéret vagy kiváltság előnyeiből, ami jogosan tartozik hívő szülők gyermekeihez, túlságosan szigorú gondolatokat tart fenn rólunk; természetes szeretet nélkül lenni az egyik jellemzője a legrosszabb személyeknek, a legrosszabb időkben. Nyíltan elismerjük magunkat bűnösnek az Úr előtt abban, hogy nem neveltük több körültekintéssel és szorgalommal azokat, akik velünk kapcsolatban állnak, az Úr félelmében; és alázatosan és buzgón imádkozunk, hogy a mulasztásaink ebben elengedtesse, és hogy azok ne okozzanak kárt magunknak vagy bárkinek közülünk; de tekintettel arra a kötelességre, ami ránk hárul, elismerjük, hogy Isten parancsai köteleznek minket, hogy gyermekeinket az Úr nevelésével és intésével neveljük fel, hogy tanítsuk őket az Ő félelmére, útmutatás és példamutatás által egyaránt; és ha ezt a parancsot könnyelműen vennénk, az azt mutatná, hogy hitványabbak vagyunk, mint a fonák természetű pogányok, akiknek nem tetszik az, hogy megtartsák Istent az ismeretükben; akkor a bemerítésünket jogosan lehetne úgy tartani, mint ami nem bemerítés a számunkra.

Sok különleges ígéret van, amik bátorítanak minket, és parancsolatok is, amik köteleznek minket, hogy pontosan végrehajtsuk a kötelességünket ebben; az Isten, akit szolgálunk, minthogy féltékeny az Ő imádatára, azzal fenyeget, hogy meglátogatja az atyák vétkeit a gyermekeken a harmadik és negyedik nemzedékéig azoknak, akik gyűlölik Őt; de bőségesebben kiterjeszti irgalmát azoknak ezreire (tekintettel az utódokra és rákövetkező nemzedékekre), akik szeretik őt, és megtartják parancsait.

⁷¹ Az eredeti szövegben: „Róm. 1. 6.” A Róma 1:6 a római hívők egy általános megnevezését tartalmazza. A Róma 16 különféle köszöntéseket tartalmaz, többek között Narcisszus háza népének megkülönböztetett köszöntését. Elképzelhető, hogy a szerzők eredeti szándéka a Róma 16-ra való hivatkozás volt, és az „1. 6.” csak elírás.

Mikor a mi Urunk megfeddte tanítványait, mert megakadályozták, hogy kisgyermekhez jussanak, akiket hozzá vittek, hogy imádkozzon értük, rájuk tegye kezeit, és megáldja őket, kijelenti, *hogy ilyeneké az Isten királysága*. És Péter apostol a válaszában azok kérdésére, akik szerették volna tudni, mit kell tenniük ahhoz, hogy üdvözüljenek, nemcsak a bűnbánat és bemerítkezés szükséges kötelességeiről tanítja őket, hanem bátorítja is őket erre, azzal az ígérettel, ami egyaránt vonatkozott rájuk és a gyermekeikre; ha a mi Urunk Jézus az előbb említett helyen nem a gyermekek olyan tulajdonságaira van tekintettel (mint máshol), mint az ő szelídségük, alázatosságuk és őszinteségük, és hasonló; hanem azt is szándékozik kifejezni, hogy éppen azok a személyek és hasonló Isten királyságához tartoznak; és ha Péter apostol az előbb említett ígéret említésében nem csupán azoknak a zsidóknak a jelenlegi és következő nemzedékeire van tekintettel, akik hallgatták őt (amely értelemben ugyanaz a kifejezés előfordul a Szentírásban), hanem a hallgatói közvetlen leszármazottaira is; akár a Szentlélek ajándékaira vonatkozik az ígéret, akár az örök életre, vagy bármilyen kegyelemre vagy kiváltságra, ami azok elnyerését segíti elő; nem törekvésünk, nem is érdekünk, hogy Isten irgalmát és ígéreteit szűkebb vagy kisebb keretek közé szorítsuk, mint amilyeneket Ő tetszése szerint kegyesen felajánl és szándékozik; és az sem, hogy azokat könnyedén vegyük; hanem kötelesek vagyunk Isten iránti engedelmisségben és gyermekeink iránti szeretetben buzgón könyörögni Istenhez, és a legvégső erőfeszítéseinket megtenni, hogy mind mi magunk, mind utódaink részesei legyünk az Ő irgalmának és kegyelmes ígéreteinek; mégis nem tudunk ezen szövegek egyikéből sem elégséges indokot gyűjteni magunknak, hogy gyermekeinket megkereszteljük, mielőtt ők a keresztyén vallás alapelveiben való oktatásban részesülnek.

Mert ami a kisgyermekes esetét illeti, abból, hogy a tanítványok tiltották őket, úgy tűnik, hogy valami más okból hozták őket, nem olyan gyakran, hogy feltételeznünk kellene, hogy ez a keresztség volt, ha kezdettől fogva a hívők gyermekeit is befogadták abba: és nincs beszámoló arról, hogy vajon a szüleik bemerített hívők voltak-e vagy sem; és ami az apostol esetét illeti: ha a következő szavakat és gyakorlatot azon ígéret szándékának értelmezéseként vehetjük, nem tudjuk elképzelni, hogy az csecsemőkeresztségre vonatkozzon, mert a szöveg most hozzáteszi: *Akkor azok, akik örömmel fogadták az igét, bemerítkeztek*.

Az, hogy voltak hívő szülőknek némely hívő gyermekei az apostolok napjaiban, világos a Szentírásból, olyanok is, akik akkor az apjuk családjában voltak, a szüleik gondozása és oktatása alatt; akiknek az apostol a gyülekezeteknek szóló számos levelében parancsot ad, hogy engedelmeskedjenek szüleiknek az Úrban; és zsenge éveikben biztatja őket, hogy hallgassanak erre a parancsra azáltal, hogy emlékezteti őket, hogy ez az első parancs, amelyhez ígéret fűződik.

És ezt jegyezte fel *Timóteus* dicséretére, valamint a szülők bátorítására, hogy korán tanítsanak, a gyermekek pedig hamar figyeljenek a kegyes tanításra, hogy gyermekségtől fogva (ἀπὸ βρέφους) ismerte a szent Írásokat.

János apostol nagyon örült, mikor azt találta, hogy a kiválasztott úrnő gyermekei az igazságban járnak; és a kiválasztott nőtestvére gyermekei csatlakoznak az apostolhoz az üdvözlésében.

De hogy ez általánosságban nem így volt, hogy a hívők összes gyermekét hívőnek tekintették (ahogyan ez történt volna akkor, ha mindannyiukat megkeresztelték volna), az kikövetkeztethető abból a jellemzésből, amelyet az apostol ad azokról a személyekről, akik alkalmasak arra, hogy a gyülekezet véneinek legyenek választva, ami nem volt közös minden hívőre nézve; egyebek között ez kifejezetten az egyik, *nevezetesen: Ha bárki olyan, akinek hívő vagy hűséges gyermekei vannak*, akiket nem vádolnak lázadással vagy engedetlenséggel; és az apostol ugyanezen témáról szóló írásaiból kikövetkeztethetjük ennek a feltételnek az okát, *nevezetesen: ha az a személy, aki arra a tisztségre van jelölve, hogy Isten házában tanítson és kormányozzon, rendelkezett erre alkalmas*

gyermekkel; akkor legyen először bizonyítéka a képességének, szorgalmának és sikerességének ebben a munkában a saját családjában és magánéletében, mielőtt fel lenne avatva ennek a tekintélynek a gyakorlására a gyülekezetben, nyilvános szerepben, mint egy püspök az Isten házában.

Ezeket a dolgokat azért említettük, mert közvetlen vonatkozással bírnak a testvéreink és köztünk levő vitához; egyéb dolgokat, amik nehezebben érthetőek és terjengősebbek, amiket gyakran behoznak ebbe a vitába, de nem feltétlenül tartoznak hozzá, szándékosan elkerültük, hogy ne tegyük a köztünk és testvéreink között lévő távolságot szélesebbé; mert kötelességünk és törekvésünk, amennyire csak lehetséges számunkra (Isten iránti jó lelkiismeretet megőrizve), hogy teljesebb egyetértést és megbékélést keressünk velük.

Nem vagyunk tudatlanok afelől, hogy az Isten házában a rendjét és az abban való teljes közösséget illetően vannak olyan dolgok, amelyekben mi (csakúgy, mint mások) nem vagyunk teljes egyetértésben egymás között, mint például: az elfogadott elve és a lelkiismeret állapota többünknek, akik egyetértettünk ebben a Hitvallásban olyan, hogy nem tudunk gyülekezeti közösséget tartani bárki mással, csak bemeztett hívőkkel, és ilyenekből álló gyülekezetekkel; némelyeknek másoknak közlünk viszont nagyobb szabadságunk van a lelkünkben ez irányban; és ezért szándékosan elhagytuk az ilyen természetű dolgok említését, hogy egyetértésünket tanúsíthassuk, az egyetértésünknek ezt a bizonyítékát adva, mind magunk között, mind más jó keresztyénekkel együtt a keresztyén vallás azon fontos cikkelyeiben, amelyekhez főként ragaszkodunk; és mindamellet mindannyian azt tartjuk legfőbb törekvésünknek, mind magunk között, mind pedig mindazok között, akik bárhol segítségül hívják az Úr Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak (aki egyaránt az ő Uruk és a mi Urunk) a nevét, és őszintén szeretik őt, hogy igyekezzünk megtartani a Lélek egységét a békesség kötelékében; és ennek érdekében gyakoroljunk teljes aláztatosságot és szelídséget, hosszútűréssel, elviselve egymást szeretetben.

És meg vagyunk győződve arról, hogy ha ugyanezt az eljárást gyakran gyakorlatba ültetnék köztünk és keresztyén barátaink között, akik egyetértenek velünk a keresztyén hit alapvető cikkelyeiben (bár a bemeztés tárgyában és kiszolgáltatásában nem), az hamar jobb megértést és testvéri szeretetet keltene közöttünk.

A keresztyén egyház kezdetén, amikor *Krisztus* bemeztésének tanítása nem volt általánosan megértett, mégis, akik csak *János* bemeztését ismerték, az Úr Jézus tanítványai voltak; *Apollós* pedig Jézus evangéliumának kiemelkedő szolgája.

A keresztyén egyház reformációjának kezdetén, és abból az *egyiptomi* sötétségből való kilábalás kezdetén, melyben az elődeink sok nemzedék óta megköttözöttségben tartattak, az igazság Szentírásához fordulva, különböző értelmezések születtek, melyek ezidáig folytatódnak, ezen rendelés gyakorlását illetően.

Ne legyen félremagyarázva ebben a buzgóságunk: az Isten, akit szolgálunk, féltékeny az imádatára. Egyes gondviselése révén annak törvénye folytatódik közöttünk; és előre figyelmeztetve vagyunk azáltal, ami történt a zsidók egyházában, hogy szükséges minden nemzedék számára, és ez minden nemzedékben gyakran kell, hogy történjen, hogy utánanézzünk az isteni útmutatásnak, összehasonlítsuk az istentiszteletünket a mércével, és vigyázzunk arra, hogy milyen tanokat fogadunk el és gyakorlunk.

Ha a pápista bálványimádó istentiszteleti könyvekben bemutatott tízparancsolat Isten teljes törvényeként lett volna elfogadva, mivel megegyeznek számban az Ő tíz parancsolatával, és kilencnek közülük a tartalmában is, a második parancsolat, mely tiltja a bálványimádást, teljességgel elveszett volna.

Ha *Ezdrás* és *Nehémiás* nem kutatták volna szorgalmasan Isten törvényének és istentiszteletének bizonyos részeit, akkor a sátoros ünnepet (amelyet sok évszázadon át nem tartottak

meg kellő módon, a megalapításnak megfelelően, bár megmaradt az általános felfogásban) nem tartották volna meg a kellő rendben.

Így lehet most is sok, Isten szolgálatával kapcsolatos dolgot illetően, amelyek megőrzik az első alapításukkor számukra megfelelő nevet, de mégis figyelmetlenségből (ahol nincs rossz szándék) eltérhetnek körülményeikben az első alapításuktól. És ha bármilyen ősi elpártolás, vagy az Isten szolgálatának az általános romlása, az Ő igaz imádatának megszakadása, és az Ő szolgálóinak *Róma* antikrisztusi püspöke által sok nemzedéken át tartó üldöztetése miatt azok, akik Isten Igéjét tanulmányozzák, még nem tudnak teljes és kölcsönös megnyugvásra jutni egymás között abban, hogy mi volt a ősi keresztyén egyház gyakorlata némely, Isten *imádatával* kapcsolatos kérdésekben; mégis minthogy ezek a dolgok nem tartoznak a keresztyénség lényegéhez, hanem annak alapvető tanításaiban egyetértünk, úgy véljük, hogy elegendő alapja van annak, hogy félretegyünk minden keserűséget és előítéletet, és a szeretet és szelídség lelkületében befogadjuk és elfogadjuk egymást; meghagyva egymásnak a szabadságot, hogy ilyen egyéb szolgálatokat (amelyekben nem tudunk egyetérteni) külön végezzünk Istennek, legjobb megértésünk szerint.

VÉGE.